

U L U S L A R A R A S I
BEDEN EĞİTİMİ SPOR
VE TEKNOLOJİLERİ

CİLT/VOLUME:4 SAYI/ISSUE:2 YIL/YEAR:2023

ISSN: 2717-8447

INTERNATIONAL JOURNAL OF PHYSICAL
EDUCATION, SPORT AND TECHNOLOGIES

ISSN : 2717-8447

Cilt/Volume : 4

Sayı/Issue : 2

Yıl : 2023

Sahibi/Owner

Dr. Zafer DOĞRU

Editörler Kurulu/Board of Editors (Soyadına Göre Sıralı/Sorted by Surname)

Dr. Zafer DOĞRU

Hitit Üniversitesi, ÇORUM

Dr. Yetkin Utku KAMUK

Hitit Üniversitesi, ÇORUM

Dr. Bülent KİLİT

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, TEKİRDAĞ

Dr. Ferman KONUKMAN

Qatar University, Doha-QATAR

Dr. Hasan Birol YALÇIN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, BOLU

Dr. Bekir YÜKTAŞIR

Sinop Üniversitesi, SİNOP

Bu Sayının Hakemleri/Referees to the Current Issue

Dr. Fatih KAYA	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, ERZİNCAN
Dr. Fatih ŞENDURAN	İstanbul Aydın Üniversitesi, İSTANBUL
Dr. Özlem DEMİRTAŞ	Hitit Üniversitesi, ÇORUM
Dr. Sevim Handan YILMAZ	Bartın Üniversitesi, BARTIN

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

Sayfa/Page	Başlık/Title
1-12	Türkiye'deki Kampinglerin Konaklama Açısından Turizm ve Rekreasyonel Potansiyeli / Tourism and Recreational Potential of Campings in Turkey in Accommodation Birol Çağatay YAŞAR & Faik ARDAHAN
13-23	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretme Motivasyonu Ve Kariyer Stresi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi / <i>The Relationship Between Teaching Motivation and Career Stress of Physical Education and Sport Teaching Students</i> İrem TÜRKMEN & Ülviye BİLGİN

TOURISM AND RECREATIONAL POTENTIAL OF CAMPINGS IN TURKEY IN ACCOMMODATION

Birol Çağatay YAŞAR¹, ✉ **Faik ARDAHAN²**

¹*Istanbul Aydın University / Faculty of Sport Sciences, İstanbul, Turkey.*

²*Akdeniz University / Faculty of Sport Sciences, Antalya, Turkey.*

 0000-0003-0054-7658

 0000-0003-0293-4707

Abstract : *The aim of this study is to determine the current profiles of the camps in accommodation, which are alternative tourism and outdoor recreation resources certified by the municipalities and the Ministry of Tourism, and to offer suggestions about what can be done for the campings. At the same time, it is possible to make comparisons between the number of camping sites and their usage rates in Turkey and EU countries. In accordance with the descriptive research model, the statistical data in the database of the Ministry of Tourism were handled and the situation of the camps in tourism was revealed. The alternative tourism potential of Camping and Caravanning in Turkey is quite large in terms of economic potential. As of the end of 2021, there are 77 municipality-certified and 12 ministry-certified facilities. The number of incoming people to camping shows that increasing by consistently. The majority of the incoming to camping in Turkey are seen in camping in inland areas rather than sea-sun-sand tourism. When the number of camping in Turkey are compared to EU countries, although Turkey has the highest population density, the number of camping sites is quite small compared to EU countries.*

Keywords : *Camp Areas, Alternative Tourism, Recreation*

Citation : Yaşar, B. Ç., & Ardahan, F. (2023). Tourism and Recreational Potential of Campings in Turkey in Accommodation. *International Journal of Physical Education Sport and Technologies*, 4(2), 1-12.

TÜRKİYE'DEKİ KAMPİNGLERİN KONAKLAMA AÇISINDAN TURİZM VE REKREASYONEL POTANSİYELİ

Özet: Bu çalışmanın amacı, belediyeler ve Turizm Bakanlığı tarafından belgelendirilmiş alternatif turizm ve açık alan rekreasyon kaynağı olan kampinglerin konaklama açısından mevcut profillerini belirlemek ve kampinglere yönelik nelerin yapılabileceğine ilişkin öneriler sunabilmektir. Aynı zamanda Türkiye ve AB ülkelerindeki kampinglerin sayıları ve kullanım oranları arasında kıyaslama yapabilmektir. Tanımlayıcı araştırma modeline uygun olarak Turizm Bakanlığı veri tabanında bulunan istatistik verileri ele alınarak kampinglerin turizmdeki durumları ortaya konulmuştur. Türkiye'deki potansiyeli açısından bakıldığında kampinglerin alternatif turizm potansiyeli oldukça büyüktür. 2021 yıl sonu itibarıyla 77 adet belediye belgeli, 12 adet bakanlık belgeli tesis bulunmaktadır. Kampinglere geliş sayıları 2020 yılı hariç istikrarlı olarak artış göstermiştir. Türkiye'deki kampinglere geliş sayılarının büyük bir çoğunluğu deniz-güneş-kum turizminden ziyade iç karalarda bulunan kampinglerde gerçekleştiği görülmektedir. Türkiye'de bulunan kamping sayıları AB ülkeleri ile kıyaslandığında, Türkiye nüfus yoğunluğu en yüksek olan ülke olmasına rağmen kamping sayıları AB ülkelerine göre oldukça az sayıdadır.

Anahtar kelimeler: Kamp Alanları, Alternatif Turizm, Rekreasyon

İnsanlar kentleşme, nüfus artışı, çalışma ve okul hayatının yaratmış olduğu stres gibi etkenlerden dolayı bulunulan çevreden kaçış; aynı zamanda dinlenme, eğlenme, farklı yerler görme ve farklı aktivitelerde bulunma isteği gibi sebeplerden dolayı buldukları yerden geçici bir süreliğine başka bir yere gitmek ihtiyacı hissetmektedirler. Bu istek ve ihtiyaçlar bireylerin yer değiştirme esnasında gerçekleştirdiği konaklama eylemleri sayesinde turizm hareketliliğine dönüşmektedir.

Turizmin bir bölgeye ya da bir ülkeye en büyük faydalarından birisi şüphesiz ekonomik faydalarıdır. İnsanların turizm hareketliliği içerisinde gerçekleştirdikleri konaklama, ulaşım, yeme içme, alışveriş ve eğlenceye ayrılan ücretler turizm endüstrisine katkı sunan etkenlerdir ve bu etkenlere yönelik sunulan hizmetler oldukça önem arz etmektedir. Mevcut turizm potansiyelinden faydalanmak ve yeni fırsatlar yaratabilmek için sunulan hizmetlerin çeşitlendirilmesi daha fazla bireyin turizm hareketliliği içerisine girmesini

sağlayarak turizmin endüstrisinin kalkınmasını ve aynı zamanda da sürdürülebilirliğini destekler.

Turizm içerisinde hizmet veren otel, motel, tatil köyü, hostel, apart otel, pansiyon, kamping gibi çeşitli konaklama işletmeleri bulunmaktadır. Özellikle kitle turizmine hizmet eden otel ve tatil köyü gibi büyük konaklama tesisleri turizm endüstrisine büyük katkılar sunsa da kamping gibi niş konaklama tesisleri de alternatif turizm ve açık alan rekreasyon kaynağı olarak turizm endüstrisi içerisinde önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı, söz konusu alternatif turizm ve rekreasyonel kaynak olan kampinglerin turizm konaklama faaliyetleri açısından mevcut durumlarını ve potansiyellerini analiz etmektir.

Literatürde turizm ile ilgili birden çok tanım yapıldığı görülmektedir. Turizm, genel olarak ziyaretçilerin faaliyetlerini ifade etmektedir. Ziyaretçilerin, istihdam amacı taşımayan herhangi bir ana amaç (iş, eğlence veya diğer kişisel amaçlar) için, kendi olağan çevresi dışındaki ana varış noktasında bir yıldan az bir süre

için konaklaması veya seyahat etmesi şeklinde gerçekleştirildikleri geziler turizm gezileri olarak nitelendirilmektedir (United Nations, 2010). Turizm, dinlenme, eğlenme, görme, tanıma, sportif faaliyetlerde bulunma veya izleme, bilgi ve görgüsünü artırma gibi amaçlarla; ya da sadece zevk için yapılan gezi (seyahate çıkma) demektir (Doğanay ve Zaman, 2001).

Rekreasyonun “insanların serbest zamanlarında özgür iradeleri ile yalnız veya gurupla zevk alarak yapabildikleri ve bunun sonucunda eğlendikleri, dinlendikleri, bedenlen ve ruhen bir tazelenme, yenilenme hissettikleri ve haz elde ettikleri etkinlikler ve ilişkiler toplamı” tanımı ile turizm tanımları arasındaki ilişkiye bakıldığında her çeşit turizm hareketi aynı zamanda rekreasyon olarak kabul görecektir (Ardahan vd., 2016).

Dünya Turizm Örgütü'nün tanımına göre turizm; devamlı kalışa dönüşmeyecek ve aynı zamanda kazanç sağlayıcı herhangi bir faaliyette bulunmamak koşulu ile insanların geçici bir süre konaklamalarından meydana gelen olay ve ilişkiler bütünüdür. Tanımda bahsedildiği gibi bahsedilen konaklamalar, kazanç sağlama amacı taşımamaktadır. Konaklamalar belirli bir süre içinde gerçekleştirilir, geziyi yapan ve konaklayan birey geçici olarak konakladığı süre sonunda yaşadığı yere geri döner. Öğrenim maksadıyla gerçekleştirilen uzun süreli konaklamalar ve iş arama maksadıyla gerçekleştirilen geziler turizm olarak adlandırılmaz. Turizmin birçok sınıflandırma şekli mevcuttur, bunlar; amaçlarına göre sınıflandırma (dinlenme, kültürel, sosyal, ekonomik, politik, spor, dini, sağlık), çeşitli kriterlere göre sınıflandırma (katılımcı yaş grupları, katılımcı sayıları, turistin geldiği yer, sezon, konaklama tesisinin şekli, konaklama süresi, kullanılan ulaştırma aracı, sosyal içerik, finansman çeşidi) ve ağırlama endüstrisi ile ilgili sınıflandırmalardır (konaklama işletmeleri, yiyecek-içecek işletmeleri) (OSMED, 2023).

Turizm aktivitesinin pek çok elemanı bulunmakla birlikte bu elemanlar dinamik ve statik elemanlar olarak başlıca iki kategoride ele alınabilir. Turizm hareketi, insan ve onun seyahat etme dinamiğinden

ayrı düşünülmeceği için turizmin dinamik elemanları, turizmin asıl öznesi olan birey ve onun seyahat etme isteğidir. Aynı zamanda turizm hareketliliği içerisinde mekân, zaman ve organizasyon bağlantısının kurulabilmesini sağlayan ulaşım ve iletişim araçları da turizmin dinamik elemanları arasında yer alır. Turizmin statik yani sabit elemanları arasında genel olarak konaklama tesisleri gösterilir. Bunlara, herhangi bir bölgeye yönelik turizm hareketliliğinin ana sebeplerinden olan bölgenin doğal, beşerî ve kültürel kaynakları da dahil edilir (Doğanay ve Zaman, 2001). Konaklama tesisleri ya da bir diğer söylemle konaklama işletmeleri ise iki kategoride toplanabilir. Bunlar; temel konaklama işletmeleri (otel, motel, tatil köyü vb.) ve yardımcı konaklama işletmeleridir (kamping, apart hotel, hostel, oberj vb.) (OSMED, 2023)

Kamping, karavan ve diğer geçici barınak biçimleriyle ilişkilendirilmesine rağmen, bir kamp alanında veya yabancı ortamda kısa bir süre için bir çadırda yaşama faaliyetini ifade eder. Terminolojik olarak bir “kamping deneyimini” tanımlamak uluslararası açıdan farklılıklar gösterebilir. Örneğin, Avustralya ve Yeni Zelanda'da, herhangi bir hizmetin olmadığı kırsal alanlarda kamp yapmak ve karavanda konaklamak, "boondocking" olarak adlandırılır. Bunun yanı sıra ticari parklar, karavan parkları, tatil parkları, turistik parklar gibi 32 farklı terimle anılır (Brooker, 2011). Kuzey Amerika'da, aynı türden bu parklar genellikle kamp alanı, karavan parkı, gezi parkı veya karavan tatil yeri olarak tanımlanır. Avrupa'da kamp yapılan ve karavanla konaklama imkânı olan yerlere kamp alanı denir (Alan Rogers, 2011). Kuzey Amerika'da ise bir kamp alanı içindeki tek bir alanı ifade eder (Brooker ve Joppe, 2013). Kısaca tanımlamak gerekirse kamping; çadır, karavan, bungalov veya gece konaklama için kullanılan ekipmanlarla konaklama yapılan kamp alanları şeklinde tanımlanabilir.

Kampingler kullanım alanı olarak insanların farklı istek ve ihtiyaçlarına karşılık veren çoğunlukla çadır ve karavan ile konaklama imkanı sunan konaklama tesisleridir. Kampingler, ister rekreatif isterse turizm maksatlı olsun yerli ve yabancı birçok insan tarafından

talep görmektedir. Türkiye’de 2022 yılına kadar belediye ve Turizm Bakanlığı tarafından belgelendirilen yalnızca 89 adet kamping bulunmakta ve bunun çoğunluğu belediye belgeli tesislerdir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023). 2021 yılında Turizm Teşvik Kanunu kapsamı dahilinde “ilgili idarelerden alınmış işyeri açma ve çalıştırma ruhsatı ile faaliyette bulunan ve turizm işletmesi belgesi bulunmayan konaklama tesislerine” Bakanlığa müracaatları halinde “Basit konaklama turizm işletmesi” belgesi verileceği belirtilmiştir. Bakanlık belgeli konaklama tesisleri; işletme belgeli, yatırım belgeli ve basit konaklama işletme belgeli olmak üzere üç farklı belgelendirme yapmaktadır. Buradan da anlaşılacağı gibi belgelendirme konusunda müracaat edilecek kurum ve kavram karmaşası bulunmaktadır.

Turizm endüstrisi, ülke ekonomisine önemli derecede katkı sunmaktadır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için turizm faaliyetleri önem arz etmektedir ve bunun için bu konumdaki ülkeler turizm faaliyetlerine önem vermektedirler. Bu durum beraberinde farklı sorunları da getirmektedir. Turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilerek alternatif turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi bu sorunların giderilmesini sağlar (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002).

Yılın her mevsimine uygun alternatif turizm çeşitlerinin olması mevsimsellik nedeniyle oluşan olumsuz ekonomik etkilerin azaltılması için önem arz etmektedir. Doğal çevreye uygun şekilde yapılacak altyapı, üst yapı ve iyileştirmeler turistik bölge ve ülke açısından hem ekonomik hem sosyolojik yarar sağlayabilir (Akpur ve Zengin, 2019).

Alternatif turizm bölgeye ve ülkeye katkılar sağlarken aynı zamanda her gelir düzeyinden bireylere turizm faaliyetlerine katılma imkânı sağlar. Kentleşme ve nüfusun yaşlanması gibi demografik özelliklerin değişmesi kamp alanlarının da değişiminde oldukça önemli bir rol oynamaktadır (Milohnić ve Bonifacic, 2014).

Bir alternatif turizm çeşidi olan “ekoturizm” kamp alanları için dikkate alınması gereken bir kavramdır. Uluslararası Ekoturizm Topluluğu’na göre ekoturizm “çevreyi koruyan, yerel halkın refahını sürdüren ve

eğitim içeren doğal alanlara yapılan sorumlu seyahat” biçimi olarak tanımlanmaktadır. Eğitim hem personeli hem de misafirleri kapsamalıdır. Ekoturizm, korumayı, toplulukları ve sürdürülebilir seyahati birleştirmekle ilgilidir. Ekoturizm faaliyetlerini uygulayan, bunlara katılan ve pazarlayanların ekoturizm ilkelerini benimsemesi gerekmektedir. Bu ilkeler; fiziksel, sosyal, davranışsal ve psikolojik etkileri en aza indirmek, çevresel ve kültürel farkındalık ve saygı oluşturmak, hem ziyaretçiler hem de ev sahipleri için olumlu deneyimler sağlamak, koruma için doğrudan finansal faydalar sağlamak, hem yerel halk hem de özel sektör için finansal faydalar yaratmak, ziyaretçilere, ev sahibi ülkelerin siyasi, çevresel ve sosyal iklimlerine karşı duyarlılığı artırmaya yardımcı olan deneyimler sunmak, düşük etkili tesisler tasarlamak, inşa etmek ve işletmek, yerel halkların haklarını ve manevi inançlarını tanımak ve güçlendirmek için onlarla ortaklaşa çalışmak (TIET, 2015).

Kamp alanları ve karavan parkları, düşük bütçeli bir turizm alanından, farklı demografik özelliklere sahip bireyler tarafından farklı değerlere sahip, çok yönlü bir rekreasyon deneyimine evrilmiştir. Kaçış, sosyalleşme, özgürlük ve keşif gibi ihtiyaçlar neticesinde oluşan alternatif bir konaklama biçimi ya da yaşam tarzı olarak kendini yeniden konumlandırmıştır (Brooker ve Joppe, 2013).

Kamp yapmak, kısmen aktivite ve kısmen konaklama olan bir açık alan rekreasyon aktivitesidir. Kamp yapmak terimi iki farklı amaç için kullanılır. Bunlardan ilki doğa severlerin veya doğa sporcularının backpacking, trekking, dağcılık, kanyoning, kuş gözlem gibi açık alan rekreasyonu aktivitelerinin parçası olarak daha önceden planlanmış yerlerde ve sürelerde bireylerin çoğu zaman beraberlerinde taşıdıkları çadırlarla bir ya da belirli bir süre konaklamak amaçlı yaptıkları aktiviteyi tarif eden kavram iken, ikincisi ise daha çok belediyeler ve turizm bakanlığının belgelendirdikleri tatil amaçlı konaklamayı tarif eden kamping işletmelerindeki konaklamayı tarif eden kavramdır.

Patterson vd. (2015) karavancılığı hem turizm taşımacılığının hem de konaklamanın bir parçası olan bir turizm biçimi olarak şekillendirmektedir. Bu nedenle, karavancılık aynı zamanda sürüş turizminin bir alt kümesi ve açık havada misafirperverliği içeren daha geniş rekreasyonel deneyimlerin bir bileşeni olarak anlaşılmalıdır.

Temel olarak kamp yapmak çadırcılıktan karavan, rekreasyonel araçlar (RV) ve lüks imkanları içerecek şekilde gelişmiştir. Bu farklı konfor, tarz ve benzersizlik seviyeleri, Avrupa, Kuzey Amerika ve Avustralya'daki popülaritesine katkıda bulunmuştur. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'nde kamp yapmak 2011'de 39,9 milyon geceden 2012'de 42,5 milyon geceye çıkmıştır. Avrupa'da tüm gecemelerin altıda biri bir kamp alanlarında geçirilmiştir. Avustralyalıların %86'sı ve Yeni Zelandalıların %80'i yaşamları boyunca en az bir kez bir karavan veya tatil parkını ziyaret etmektedir (Brooker ve Joppe, 2013).

Kampçılık sektörünü ve karavan parklarını uluslararası düzeyde etkileyen radikal değişikliklerin ardından, arz yönlü araştırmaların kritik bir odağı, bu alanların yenilikçi yönetimidir (Lucivero, 2012; Cvelić-Bonifačić vd., 2017; Brochado ve Brochado, 2019; Milohnić vd., 2019). Blichfeldt (2009), 'Kampçılığın' değişen karakterinin akışkan ortamında, geleneksel kamp alanları ve karavan parkları için rekabetçi yönetim stratejileri geliştirmeye ihtiyaç olduğunu belirtmektedir. Rekabet edebilirlik ve kıyaslama için çerçeve olarak bir entegre raporlamanın getirilmesi de yararlı bir adımdır (Persic vd., 2017). Yönetim stratejisinin diğer bir yönü, Poldrugovac vd., (2019) tarafından gösterildiği gibi rekabetçi fiyatlandırma ve gelir yönetimidir. Kamp alanlarının sürdürülebilir yönetimi, araştırma ilgisinin arttığı bir konudur (Timothy ve Teye, 2009; Del Moretto vd., 2017). Gračan ve Birin (2013), kamp alanlarının sürdürülebilir kalkınmasında ekolojik standartların uygulanmasının önemini vurgulamaktadır. Sürdürülebilir kamp alanı yönetimi ve kamp alanlarının sertifikasyonu, Milohnić ve Cvelić Bonifačić (2015) tarafından daha ayrıntılı olarak incelemeler yapılmıştır. Avrupa'nın en önemli kamp yerlerinden biri olan Hırvatistan'ın deneyiminden,

"yenilikçi kamp yönetiminin, konaklama birimlerinin kaliteli bir karışımını benimseyerek ve yenilikçi kamp konaklama biçimleri sunarak kamp ürünündeki değişiklikleri yönetmesinin beklendiği" vurgulanmıştır. Birkaç Avrupa ülkesinde yaşanan finansal krizler ve artan seyahat maliyetleri göz önüne alındığında, "kamp ekipmanlarının artık satın alınmadığı, kamp alanında kiralandığı alternatif kamp konaklama sistemleri" talep eden yükselen bir tüketici segmenti vardır (Cerović, 2014).

Son zamanlarda kamping ve karavan parklarının "turizm ve konaklama sektörünün oldukça ihmal edilen bir unsuru" olduğu gözlemlenmiştir (Mikulić vd., 2017). Kamp turizmi, önemi artan ve aynı zamanda görünümünde önemli değişiklikler yaşayan küresel bir olgudur. Bununla birlikte, özellikle son on yılda akademik ilgide memnuniyet verici bir artış olmuştur. Bilimsel algıdaki bu artış, hem bir açık hava misafirperverliği biçimi olarak kamp turizminin sürekli popülaritesi hem de bu turizm segmentinin görünümündeki önemli değişiklikler tarafından artırılmıştır. Talep tarafı araştırmaları, katılımcıların kamp alanları ve karavan parklarından farklı demografik özellikleri, motivasyonları ve memnuniyetleri ile ilgili olarak daha fazla ilgiyi hak etmektedir. Ek olarak, kamp turizminin daha az gelişmiş arz tarafı, kamp turizminin evrimi hakkında tarihsel araştırmaların takibi de dahil olmak üzere daha fazla bilimsel inceleme gerektirir. Sektörün gelişmekte olan gelişiminde devletin olduğu kadar özel girişimcilerin de değişen rolü çok az araştırılmıştır. Politika endişesi, kamp turizminin yerel ekonomik kalkınma ile bağlantısı ve yerel turizm planlaması ve destinasyon gelişimi üzerindeki etkileridir. Son olarak, kamp alanlarının veya karavan parklarının sürdürülebilir yönetimi de dahil olmak üzere inovasyon ve kamp turizmini çevreleyen kritik bir araştırma konuları kümesi vardır (Rogerson ve Rogerson, 2020).

Bu çalışmanın amacı; belediyeler ve Turizm Bakanlığı tarafından belgelendirilmiş alternatif turizm ve açık alan rekreasyon kaynağı olan kampinglerin konaklama açısından mevcut profillerini belirlemek ve

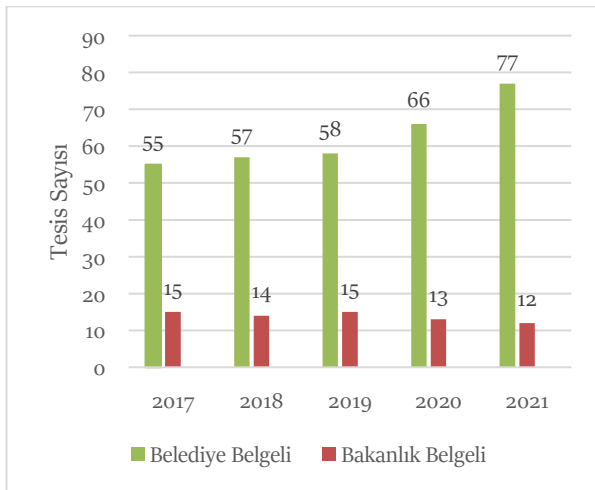
kampinglere yönelik nelerin yapılabileceğine ilişkin öneriler sunabilmektir.

Yöntem

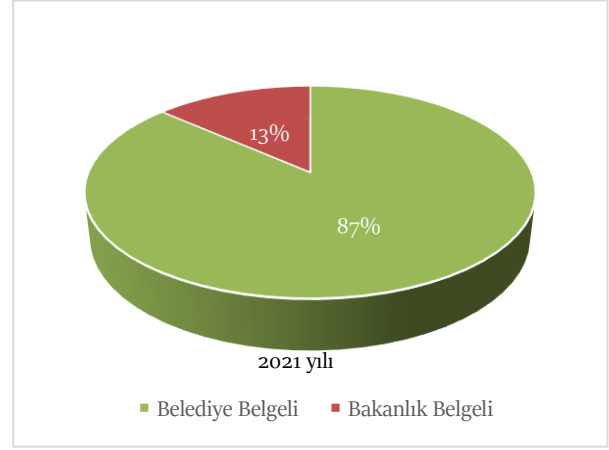
Bu çalışma tanımlayıcı bir çalışma olup Türkiye verilerinin tamamı Kültür ve Turizm Bakanlığı veri tabanından (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023), AB ülkelerine ait veriler ise Eurostat veri tabanından (Eurostat, 2023) alınmıştır. Türkiye'nin konaklama açısından mevcut konaklama işletmeleri, yatak kapasiteleri, turist ve turistlerin geceleme sayıları ile ilgili turizm verilerinin analizleri yapılarak belediye ve Turizm Bakanlığı tarafından belgelendirilmiş kamp alanları hakkında istatistiksel çıkarım yapılmış ve bu veriler AB ülkelerinde bulunan kamp alanları verileri ile karşılaştırılmıştır.

Bulgular

Türkiye'de kampingler ticari faaliyetlerini sürdürebilmek için belge almaları gerekmektedir. Kampinglerin ruhsatlandırma yetkisi belediyeler ve Turizm Bakanlığına aittir. Turizm Bakanlığının istatistik veri tabanında 2017 yılından itibaren kamping verilerine rastlanmaktadır. Grafik-1'den de görülebileceği gibi, 2021 yıl sonu itibarıyla 77 adet belediye belgeli, 12 adet bakanlık belgeli tesis bulunmaktadır. Grafik-2'de ise 2021 yılı toplam sayılarına oransal olarak baktığımızda kampinglerin %87'si belediyeler tarafından %13'ü ise bakanlık tarafından belgelendirildiği görülmektedir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023).

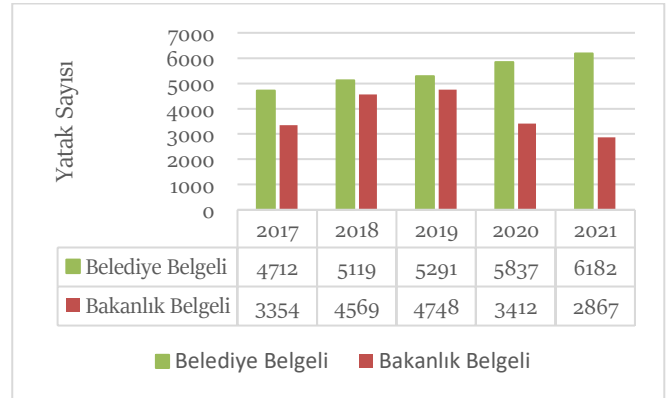

Grafik 1: Yıllara Göre Kamping Sayıları

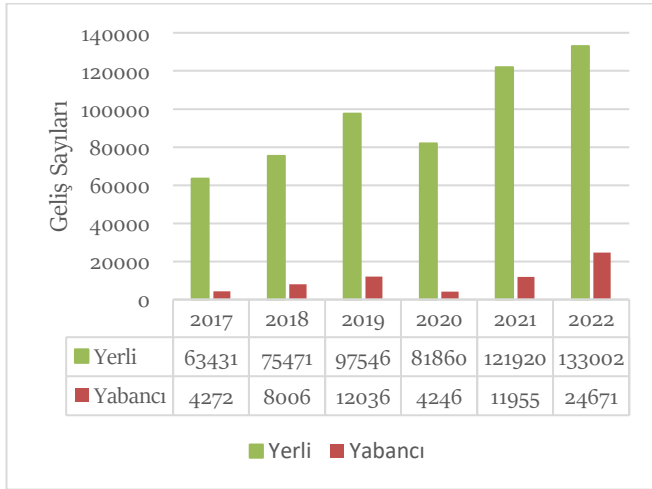
Grafik 2: 2021 Yılı Kamping Dağılımları

Kampinglerin son beş yıllık yatak kapasiteleri Grafik-3'te verilmiştir. Belediye belgeli tesislerin sayısındaki yıllık artış toplam yatak kapasitesinin de artışını sağlamış ve 2017 yılında 4712 olan yatak kapasitesi 2021 yılında 6182'ye çıkarak %31,2 oranında artış göstermiştir. Bakanlık belgeli tesislerin toplam yatak kapasiteleri ise son iki yılda düşüş göstererek 2017 yılında 3354 olan yatak kapasitesi 2021 yılında 2867'ye gerileyerek %14,5 düşüş göstermiştir.

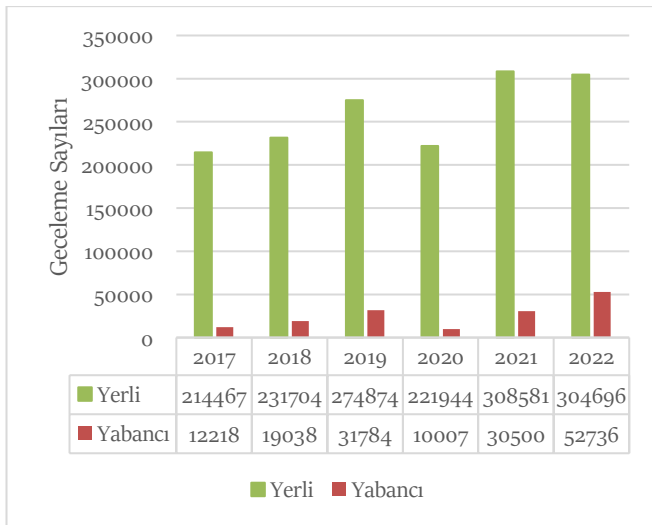
Grafik 3: Kampinglerin Yatak Kapasiteleri

Yerli ve yabancı turistlerin hem belediye hem de bakanlık belgeli kampinglere geliş sayıları Grafik-4'te verilmiştir. Turist geliş sayıları son altı yılda (2020 yılı hariç) düzenli olarak artış göstermiştir. Özellikle 2021-2022 yılları arasında yabancı turistlerin kampinglere gelişinde yüzde yüzün üzerinde (%106,4) bir artış görülmektedir. Tesise geliş sayısı turist sayısını değil toplamda gerçekleştirilen geliş sayısını ifade etmektedir. Yani bir turist aynı tesise farklı zamanlarda birden fazla gelmiş olabilir ve her defasında yeni bir geliş olarak kayıt edilmiştir.

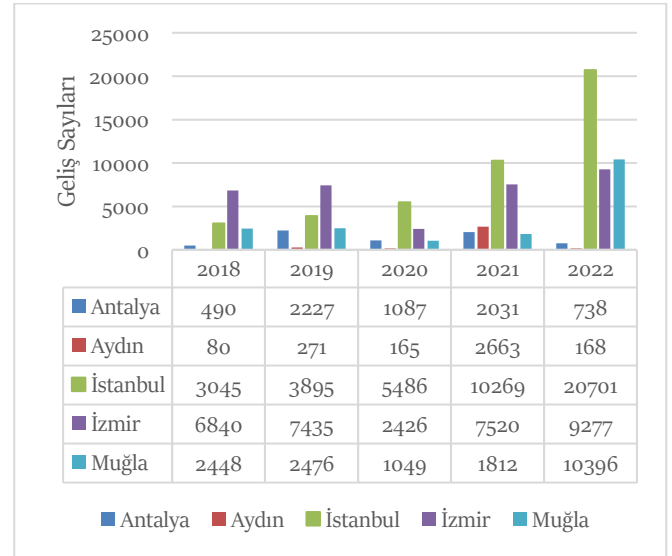
Grafik 4: Tesislere Geliş Sayıları

Hem belediye hem de bakanlık belgeli tüm kampinglerde gerçekleştirilen geceleme sayıları Grafik-5'te verilmiştir. 2017 yılı ile 2022 yılı kıyaslandığında toplam geceleme sayıları artış göstermiştir. Son altı yılda yerli turistlerin geceleme sayısı %42,1 artış gösterirken, yabancı turistlerin geceleme sayısındaki artış toplamda %331,6'dır.

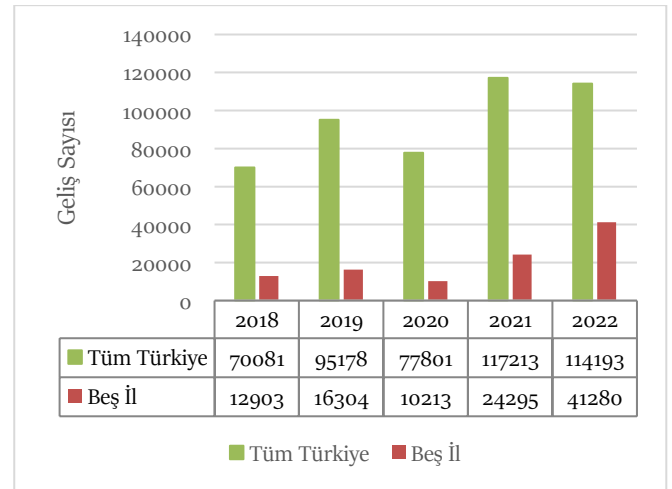
Grafik 5: Kampinglerde Geceleme Sayıları

Türkiye'nin beş büyük sahil kenti olan İstanbul, İzmir, Antalya, Muğla ve Aydın'da, turistlerin belediyeler tarafından belgelendirilmiş kampinglere geliş sayıları Grafik-6'da verilmiştir. Grafik-6'dan da görülebileceği gibi, 2018 yılında 6840 geliş ile İzmir birinci sırada iken, 2022 yılında 20701 geliş ile İstanbul birinci sırada yer almaktadır. Son beş yıllık veriler incelendiğinde turistlerin geliş sayılarındaki artış oranları; Antalya %50,6, Aydın %110, İstanbul %579,8, İzmir %35,6, Muğla %324,7'dir.

Grafik 6: Belediye Belgeli Kampinglere Geliş Sayıları

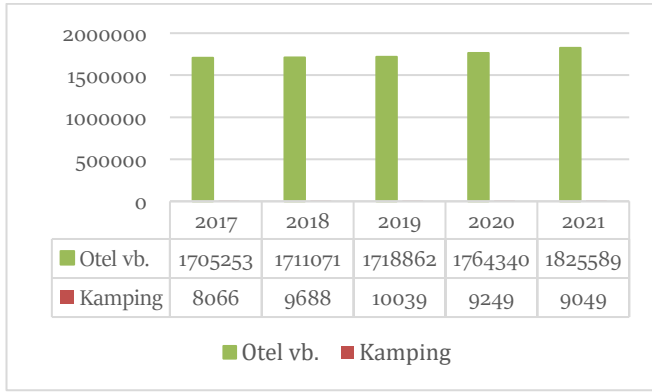
Türkiye genelinde bulunan belediye belgeli kampinglere geliş sayıları ile yukarıda bahsedilen beş büyük kentteki belediye belgeli kampinglere geliş sayıları Grafik-7'de verilmiştir. 2022 yılında beş büyük kentteki tesislere geliş sayıları toplamda 41280 iken, Türkiye'deki tesislere geliş sayıları toplamda 114193'tür. Beş büyük kentteki geliş sayıları Türkiye geneli geliş sayılarının %36,1'idir.

Grafik 7: Belediye Belgeli Kampinglere Geliş Sayıları

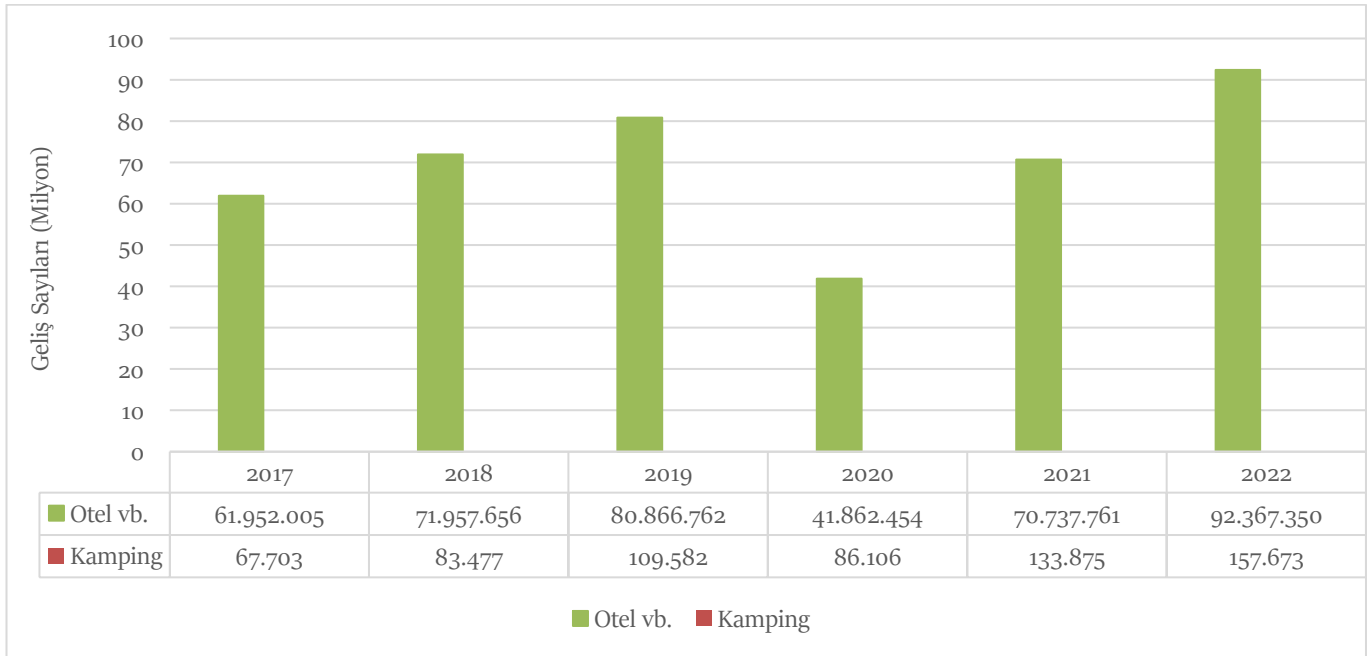
Türkiye'deki belediye ve bakanlık belgeli tüm konaklama tesisleri içerisinde kampinglerin yeri Grafik-7'de verilmiştir. Grafik-8'den de görülebileceği gibi, 2021 yılında kampinglerin toplam yatak kapasitesi 9049 iken, diğer tüm konaklama tesislerinin toplam yatak kapasiteleri 1825589'dur. Türkiye'de ki kampinglerin yatak kapasiteleri, tüm

konaklama tesislerinin yatak kapasiteleri içerisinde %0,5'ine karşılık gelmektedir.

Grafik 8: Türkiye'deki Tüm Konaklama Tesislerinin Yatak Kapasiteleri

Türkiye'deki belediye ve bakanlık belgeli turizm konaklama tesislerine geliş sayıları Grafik-9'da verilmiştir. 2022 yılında kampinglere geliş sayıları 157673 iken diğer otel vb. tüm konaklama tesislerine geliş sayıları toplam 92367350'dir. Tüm Türkiye'de yıl boyu kampinglerde gerçekleşen geliş sayıları tüm konaklama tesislerinde gerçekleşen geliş sayılarının yaklaşık %0,2'sine karşılık gelmektedir.

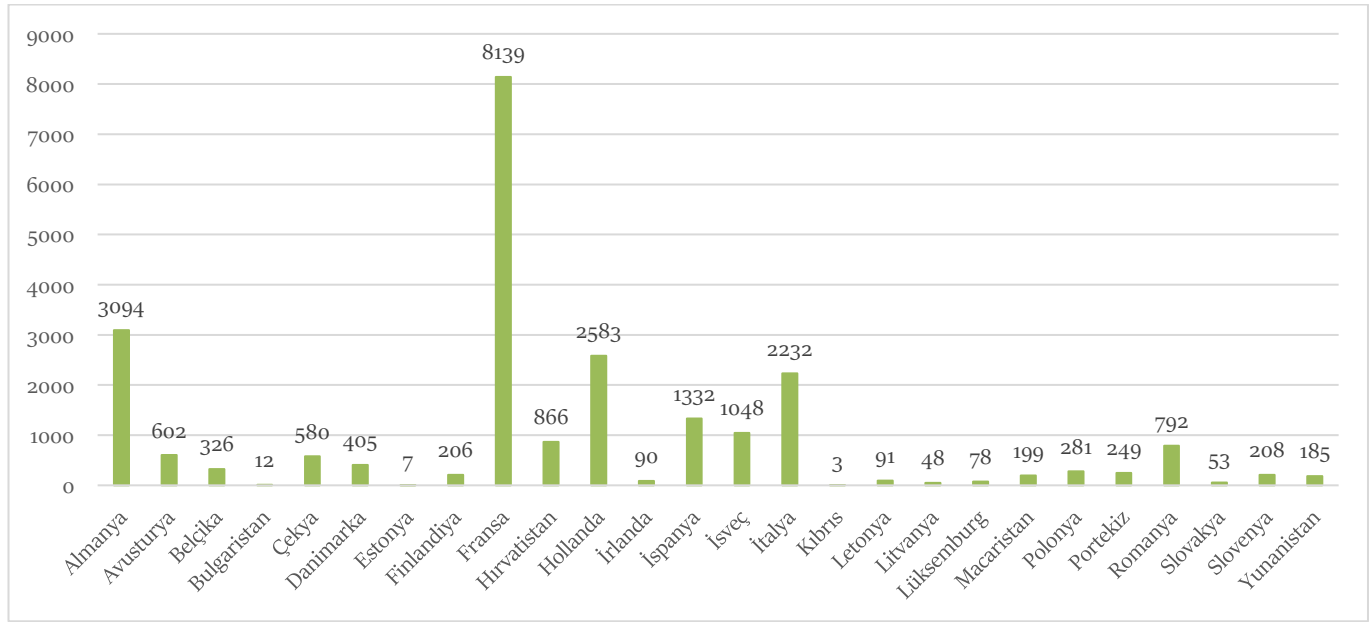

Grafik 9: Konaklama Tesislerine Geliş Sayıları

Türkiye ile kıyaslama yapılabilmesi için Avrupa Birliği ülkelerinde ikamet eden bireylerin turizm hareketliliği içerisinde konaklama türleri iki kategoride incelenmektedir, bunlar; 1-Otel ve benzer konaklama tesisleri, tatil ve diğer kısa dönem konaklama tesisleri (otel vb.), 2-Kamping, rekreasyonel araç parkları ve karavan parklarıdır (kamping). Eurostat (2023) verilerine göre AB ülkelerindeki tüm konaklama tesislerinin 573267'i (%96'sı) otel vb., 23708'i (%4'ü) ise kampinglerden oluşmaktadır. Tüm konaklama tesisleri içerisinde otel vb. yatak kapasiteleri 19746059

(%70), kampinglerin 8389786'dır (%30). Tüm konaklama hizmetleri içerisindeki turistlerin geceleme oranları otel vb. %90,5, kampinglerde ise %9,5'dir. Kampinglerin sayıları ülkeden ülkeye oldukça farklılık göstermektedir. 27 ülke arasında ülke başına ortalama 912 tesis düşerken Fransa 8130 tesisle AB Ülkeleri arasında en çok tesise sahip ülke konumundadır. Malta için herhangi bir veri bulunamamış ve Kıbrıs verilerinde ise kampinglerin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ya da Güney Kıbrıs Rum

Yönetimi'nde olduğuna dair bir bilgi verilmemiştir (Grafik-10).

Grafik 10: AB Ülkelerindeki Kamping Tesisleri Sayıları

Tablo 1: Kampinglerin Nüfusa ve Yüzölçümüne Göre Sıralaması

	Nüfus sayısı (Milyon)	Kişi başına düşen kamp sayısı (1/Milyon)	Metrekareye düşen kamp sayısı (1/Bin)	
1	Türkiye	83,6	Hırvatistan 216,5	Hollanda 76
2	Almanya	83,2	Hollanda 147	Lüksemburg 39
3	Fransa	67,7	Lüksemburg 130	Hırvatistan 15,8
4	İtalya	59,2	Fransa 120,2	Fransa 12,9
5	İspanya	47,3	İsveç 100,8	Belçika 10,9
6	Polonya	37,8	Slovenya 99,05	Slovenya 10,4
7	Hollanda	17,5	Romanya 72,66	Danimarka 9,87
8	Belçika	11,6	Danimarka 69,83	Almanya 8,76
9	Romanya	10,9	Avusturya 67,6	Çekya 7,53
10	Yunanistan	10,7	Çekya 55,24	İtalya 7,52
11	Çekya	10,5	Letonya 47,89	Avusturya 7,34
12	İsveç	10,4	İtalya 37,7	Romanya 3,38
13	Portekiz	10,2	Finlandiya 37,45	Portekiz 2,73
14	Macaristan	9,7	Almanya 37,18	İspanya 2,65
15	Avusturya	8,9	İspanya 28,16	İsveç 2,57
16	Bulgaristan	6,5	Belçika 28,1	Macaristan 2,18
17	Danimarka	5,8	Portekiz 24,41	Letonya 1,44
18	Slovakya	5,5	Macaristan 20,52	Yunanistan 1,42
19	Finlandiya	5,5	İrlanda 18	İrlanda 1,32
20	İrlanda	5	Yunanistan 17,29	Slovakya 1,1
21	Hırvatistan	4	Litvanya 17,14	Polonya 0,92
22	Litvanya	2,8	Slovakya 9,64	Litvanya 0,77
23	Slovenya	2,1	Polonya 7,43	Finlandiya 0,68
24	Letonya	1,9	Estonya 5,38	Kıbrıs 0,33
25	Estonya	1,3	Kıbrıs 3,33	Estonya 0,16
26	Kıbrıs	0,9	Bulgaristan 1,85	Türkiye 0,11
27	Lüksemburg	0,6	Türkiye 1,06	Bulgaristan 0,1

AB ülkeleri ve Türkiye'deki kamping sayıları arasında bir kıyaslama yapabilmek için öncelikli olarak ülkelerin nüfus sayıları ve yüzölçümleri bilgilerini incelemek gerekmektedir. AB ülkeleri arasında kişi başına düşen kamp sayısı sıralamasında Hırvatistan birinci sırada iken yüzölçümlerine bakıldığında m² başına düşen kamp alanı sıralamasında Hollanda ilk sırada yer almaktadır. Türkiye nüfusu en büyük ülke olmasına rağmen kişi başına düşen kamp sayısı sıralamasında son sırada, yüz ölçümüne düşen kamp alanı sıralamasında ise sondan ikinci sırada yer almaktadır (Tablo-1).

Tartışma ve Sonuç

Türkiye'deki potansiyeli açısından bakıldığında kampinglerin alternatif turizm potansiyeli oldukça büyüktür. Özellikle Covid-19 pandemi sonrasında itibaren ciddi artış gösteren karavan ve çadır satışları, bireylerin tatil tercihlerindeki değişimler kampinglere yatırım yapılması Turizm Bakanlığı, Orman ve Milli Parklar Yönetimi ve turizm yatırımcılarının yoğunlaşmasına neden olmaktadır. ABD'de Timothy ve Teye (2009), tesis tedarikinde kamu ve özel

sektörün üstlendiği farklı rollere vurgu yapmaktadır. Rogerson ve Rogerson, (2020), özel kamp alanları tesislerin yüzde 53'ünü oluştursa da, kamu kurumu kamp alanları ticarileştirilmediği ve bunun yerine hükümetler tarafından sübvansede edildiği ve sunulan çok az olanakla kar amacı gütmeyen veya kendi kendini idame ettiren işletmeler olarak görüldüğü için ABD talebinin dörtte üçünü oluşturduğunu ifade etmektedir.

Kampinglere geliş sayıları 2020 yılı hariç istikrarlı olarak artış göstermiştir. 2020 yılındaki düşüş ise büyük olasılıkla Covid-19 pandemisi nedeniyle bir süreliğine gerçekleşen sokağa çıkma yasakları ve tesislerin kapanmasına bağlı olmasıdır. Eurostat (2023) verilerine göre 2019 yılında AB Ülkeleri içerisinde ikamet eden bireylerin %1,84'ü tatil tercihlerini Türkiye'den yana kullanmaktadır. 2021 ve 2022 yılı kıyaslandığında yabancıların kampinglere gelişleri yüzde yüzün üzerinde, geceleme sayıları ise yüzde üçyüzün üzerinde artış göstermiş olması dikkat çekici bir hareketliliktedir. Ülkemizde bulunan kampingler turizm açısından yabancılar için bir çekim gücü olma potansiyeline sahiptir diyebiliriz.

AB ülkelerinde ikamet eden turistlerin konaklama tesislerinde geceleme tercihleri tüm konaklama tesisleri içerisinde %9,5'lik bir orana sahip olması yabancı turistlerin kamp alanlarına ilgisinin azımsanamayacak derecede yüksek olduğunu göstermektedir. Cerović'in (2014), kampçılığı Avrupa'da yaklaşık 400 milyon geceleme sağlayan ve bazı ülkelerde konaklama birimlerinin çoğunluğunu oluşturan önemli bir ekonomik alan olarak ifade etmesi bu çalışmayı destekler niteliktedir.

Turizm denildiğinde ülkemizde büyük oranda ilk aklı gelen muhtemelen güneş-deniz-kum turizmidir. Bu kapsamda sahil kenarında bulunan beş büyük kent olan Antalya, Aydın, İstanbul, İzmir ve Muğla'da bulunan belediye ve bakanlık belgeli kampingler incelendiğinde, 2022 yılı içerisindeki turist geliş sayılarının yüksekte düşüğe doğru sırasıyla İstanbul, Muğla, İzmir, Antalya ve Aydın olduğu görülmektedir. Burada dikkat çeken nokta, Antalya özellikle yazın turizm hareketliliğinin en yüksek olduğu şehir

olmasına rağmen kampinglere geliş sayılarının diğer şehirlere göre oldukça düşük olmasıdır. Antalya hem temel konaklama tesisi hem de yardımcı konaklama tesisinin varlığı açısından oldukça avantajlı bir şehirdir. Ayrıca Antalya, turizm açısından büyük bir hareketliliğe sahip yerli ve yabancı birçok turist tarafından tercih edilen, doğal güzeleliğe sahip birçok destinasyona sahiptir. Bu destinasyonlarda görünürde oldukça fazla kamping mevcuttur. Genel bir kıyaslama yapıldığında bu beş ilde bulunan belediye belgeli kampinglere geliş sayısı, Türkiye'nin tamamındaki belediye belgeli kampinglere geliş sayılarının yalnızca %36,1'dir. Bu verilere göre kampingler güneş-deniz-kum turizminden daha fazla kullanım potansiyeline sahiptir denilebilir. Bu çalışmanın sonuçlarına örnek teşkil edebilecek şekilde (2021) çalışmasında Kapadokya'nın kamping bilinirliği olan önemli bir bölge olduğunu belirtmiştir.

Sahilde uzanıp güneş losyonu ile kitap okumaktan bunalan turistler, giderek deneyime dayalı alternatif turizme yönelmektedirler (Samarathunga ve Gamage, 2020). Türkiye'de temel turizm konaklama işletmeleri günümüzde her şey dahil sistemde kitle turizminin ön planda olduğu bir turizm anlayışına sahiptir. Ancak değişen demografik yapı, ekonomi, insan ihtiyaçları, iklim değişikliği, doğa bilinci, ortam ve ekipman çeşitliliği bireyleri daha fazla kişisel alanlara sahip, daha özgür ve kalabalığın az olduğu bir tatil anlayışına doğru yönlendirmektedir. Türkiye'deki kampinglere geliş sayılarının %63,9'u deniz-güneş-kum turizminden ziyade iç karalarda bulunan kampinglerde gerçekleştiği görülmektedir. Aynı zamanda son altı yılda ortalama kalış süreleri belediye belgeli kampinglerde 2,67 gece, bakanlık belgeli kampinglerde 3,8 gecedir.

AB Ülkeleri içerisindeki tüm turistik konaklama tesislerinin yatak kapasitelerinin %30'unu kampingler karşılarken, Türkiye'deki tüm turistik konaklama tesislerinin yatak kapasitelerinin %0,5'ini ve gerçekleşen gelişlerin %0,2'ni kampingler karşılamaktadır. Yüzdelik olarak düşük görünse de turizm hareketliliği içerisinde konaklama, yeme içme, ulaşım ve alışveriş gibi tüm turizm gelirleri

düşünüldüğünde özellikle bulunan yöreye ekonomik katkılar sağladığı söylenilebilir.

Türkiye’de bulunan kamping sayıları AB ülkeleri ile kıyaslandığında, Türkiye nüfus yoğunluğu en yüksek olan ülke olmasına rağmen kamping sayıları AB ülkelerine göre oldukça az sayıdadır. Türkiye nüfus sayısının büyüklüğü, elverişli iklimi, geniş ve çeşitli doğal güzelliklere sahip coğrafyası sayesinde kampingler açısından büyük potansiyele sahiptir. Bireylerin tatil yapma anlayışındaki değişim de göz önünde bulundurularak mevcut potansiyeli harekete geçirebilmek için belediyeler, Turizm Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı ve üniversitelerin ilgili bölümleri tarafından kampingler için gelişim ve eylem planları gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu planlar içerisinde ekoturizm ilkeleri de göz önünde bulundurularak sürdürülebilirlik sağlanmalıdır. Bu bulgulara paralel olarak, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2007) yayımladığı 2023 turizm eylem planlarında, alternatif turizm çeşitlerinden olan ekoturizm ve yayla turizminin geliştirilmesi yönünde stratejik kararlara yer vermiştir. Kampingler genellikle yerel işletmeler ya da yerel insanların sıklıkla çalıştığı işletmelerdir. Aynı zamanda turistler çevredeki yerel halkla da etkileşim halindedirler. Kampinglerde kaynak doğanın kendisi olduğu için doğa ile etkileşimde oldukça üst düzeydedir.

Kaynaklar

- Akpur, A., & Zengin, B. (2019) İznik Gölü ile Çevresinin Kamp ve Karavan Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi “Evaluation of Camping and Caravan Tourism Potential of Iznik Lake and Its Environment”. *Turar Turizm ve Araştırma Dergisi*, 8(2), 4-20
- Alan Rogers (2011). *The best campsites in Europe*. Goldhurst: Allan Rogers Guides. Alliance Strategic Research (2011). The caravan and park industry. RV & Accommodation Industry Association of Australia. Brisbane: Caravan.
- Ardahan, F., Turgut, T., & Kaplan Kalkan, A. (2016). *Her Yönüyle Rekreatyon*. Ankara: Detay Yayıncılık, 215.
- Ardıç Yetiş, Ş. (2021). Kapadokya’da Turistik Ürün Olarak Kamping mi Glamping mi? *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 131-148.
- Blichfeldt, B.S. (2009). Innovation and Entrepreneurship in Tourism: The Case of a Danish Caravan Site. *Pasos*, 7 (3), 415-431.
- Brooker, E. (2011). *Insearch of entrepreneurial innovation in the Australian Outdoor Hospitality Parks Sector*. Doctoral thesis. Gold Coast, Australia: Griffith University. Unpublished
- Brochado, A. & Brochado, F. (2019). What Makes a Glamping Experience Great? *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 10 (1), 15-27.
- Brooker, E. & Joppe, M. (2013). Trends in Camping and Outdoor Hospitality- An International Review. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 4(3), 1-6.

Turistlerin, işletme çalışanları ya da çevredeki yerel halkla etkileşimi esnasında sosyal ve kültürel farklılıklar ortaya çıkabilir, doğaya karşı farklı yaklaşımlar sergilenebilir. Bu farklılıkların etkisinin en aza indirilebilmesi için hem yerel halkın hem de turistlerin bu konularda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bunlara ek olarak turizm faaliyetleri içerisinde kamping konaklama türünün artırılması, bu konaklama türünü seçen bireylerin tatil planlarını daha iyi yapabilmesi, tesislerin yönetim süreçlerini daha verimli hale getirebilmesi ve doğal yapının bozulmaması için takip edilebilir ortak bir ağ üzerinden rezervasyon sisteminin oluşturulması önemlidir.

Bu çalışma kampinglerin konaklama turizmi içerisinde ki mevcut yeri ve potansiyeli hakkında genel bilgilendirmeler sunmakla beraber Türkiye’de faaliyet gösteren kampinglerin sayısı, kampinglerde konaklayan bireylerin orada konaklama nedenlerini, yılın hangi mevsimlerinde daha çok tercih edildiği, tesislerin nitelik olarak yeterliliği, tesis standartları, yöresel ve ulusal ekonomik etkileri gibi daha detaylı çalışmalar yapılması gerektiğini göstermektedir. Bununla birlikte belgelendirme açısından tek bir kuruluş altında toplanması sürdürülebilirlik ve standartlaşma açısından önemlidir.

- Cerović, Z. (2014). Innovative Management of Camping Accommodation. *Horizons: International Scientific Journal Series A*, 13, 55-68.
- Cvelić-Bonifačić, J., Milohnić, I. & Cerović, Z. (2017). Glamping – Creative Accommodation in Camping Resorts: Insights and Opportunities. *ToSEE – Tourism in Southern and Eastern Europe, Vol. 4*, pp. 101-114.
- Del Moretto, D., Colla, V. & Branca, T.A. (2017). Sustainable Mobility for Campsites: The Case of Maccia Lucchese. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 68 (2), 1063-1075.
- Doğanay, H., & Zaman, S. (2001). *Türkiye Turizm Coğrafyası* (3. Baskı). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Eurostat (2023). <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism> Erişim tarihi: 23.05.2023
- Gračan, D. & Birin, A. (2013). The Implementation of Ecological Standards in Sustainable Development of Croatian Camps. *Tourism in Southern and Eastern Europe*, 2, 131-143.
- Lucivero, M. (2012). *Camping and Open-air Tourism: An Opportunity for Sustainable Tourism in Coastal Areas*. In 6th Conference of the International Forum on Urbanism (IFoU) TOURBANISM, Barcelona. Delft: International Forum on Urbanism, 1-9.
- Mikulčić, J., Prebežac, D., Šerić, M., & Krešić, D. (2017). Campsite Choice and the Camping Tourism Experience: Investigating Decisive Campsite Attributes Using Relevance-determinance Analysis. *Tourism Management*, 59, 226-233.
- Milohnić, I. & Bonifacic, J. C. (2014). *Global Trends Affecting Camping Tourism; Managerial Challenges and Solutions*. Faculty of Tourism and Hospitality Management in Opatija. Biennial International Congress. Tourism & Hospitality Industry; Opatija (2014): 380-393.
- Milohnić, I. & Cvelić-Bonifačić, J. (2015). Sustainable Camping Management: A Comparative Analysis Between Campsites and Hotels in Croatia. *Tourism in Southern and Eastern Europe*, 3, 211-222.
- Milohnić, I., Cvelić-Bonifačić, J., & Licul, I. (2019). Transformation of Camping into Glamping – Trends and Perspectives. *Tourism in Southern and Eastern Europe*, 5, 457-473.
- OSMED (2023). <https://www.osmed.com.tr/turizm-nedir/> Erişim tarihi: 08.05.2023.
- Öztürk, Y. & Yazıcıoğlu, İ. (2002). Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi* (2), 183-195.
- Patterson, I., Pegg, S. & Mahedevan, R. (2015). The Benefits of Short Stay Caravan Travel Based on the Lived Experiences of Grey Caravanners in Australia. *Tourism Analysis*, 20 (5), 539-549.
- Persic, M., Jankovic, S. & Cvelić-Bonifačić, J. (2017). Integrated Reporting As a Trend and Challenge for Benchmarking and Competitiveness of the Camping Business. *Tourism in Southern and Eastern Europe*, 4, 451-468.
- Poldrugovac, K., Jankovic, S. & Persic, M. (2019). The Significance of Competitive Pricing and Revenue Management in Camping. *International Journal of Revenue Management*, 11 (1-2), 76-88.
- Rogerson, C. M., & Rogerson, J. M. (2020). Camping tourism: A review of recent international scholarship. *Geo Journal of Tourism and Geosites*, 28(1), 349-359.
- Samarathunga, W. H. M. S., & Gamage, D. (2020). Alternative tourism as an alternate to mass tourism during the Post-COVID-19 recovery phase: The case of Sri Lanka. Sage Submissions. Preprint. <https://doi.org/10.31124/advance>, 12361301, v1.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2007). *Türkiye Turizm Stratejisi 2023*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları-3085 (21).
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2023). <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html> Erişim tarihi: 08.05.2023.
- TIET (2015). <https://ecotourism.org/what-is-ecotourism/> Erişim tarihi: 10.07.2023.
- Timothy, D. J., & Teye, V. B. (2009). *Tourism and the Lodging Sector*. London: Butterworth-Heinemann.
- United Nations (2010). *International Recommendations for Tourism Statistics 2008*. United Nations Publication, New York

THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHING MOTIVATION AND CAREER STRESS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT TEACHING STUDENTS

İrem TÜRKMEN¹, ✉ Ülviye BİLGİN²

¹Hitit University / Faculty of Sports Sciences / Çorum, Turkey.

²Gazi University / Faculty of Sports Sciences / Ankara, Turkey.

0000-0001-8643-4130

0000-0001-5871-0089

Abstract : *The principal aim of this investigation is to explore the association between teaching motivation and career stress within the cohort of students pursuing an education in the Department of Physical Education and Sports Teaching. Moreover, this study seeks to scrutinize this correlation with respect to demographic variables. The study cohort comprises students enrolled in the Department of Physical Education Teaching at Hitit University during the academic year 2022-2023, with a sample size of 154 students. Data collection encompassed the utilization of the "Teaching Motivation Scale (TMS)," "Career Stress Scale (CSS)," and a personal information questionnaire. Statistical analyses, specifically the Kruskal-Wallis Test, Spearman Correlation Analysis, and Mann-Whitney U Test, were deployed owing to the absence of a normal distribution. No discernible disparities were noted in both scales concerning the gender variable. Nonetheless, the Kruskal-Wallis test illuminated a noteworthy distinction in the external conflict sub-dimension when comparing class levels and the aggregate scores derived from the Career Stress Scale and its sub-dimensions. This disparity favored the 2nd grade in the 2nd vs. 3rd-grade comparison and the 4th grade in the 3rd vs. 4th-grade comparison. Additionally, a constructive and statistically significant association were discerned between the aggregate score of the Motivation to Teach Scale and the age variable in the intrinsic motivation sub-dimension. Correlation analysis between the total scores of the Motivation to Teach Scale and the Career Stress Scale indicated an adverse and statistically significant relationship at a low level. Moreover, a notable relationship was identified between the sub-dimensions of the scales. Consequently, it can be extrapolated that an escalation in vocational stress among students in the Department of Physical Education and Sports Teaching precipitates a diminution in their teaching motivation.*

Keywords : *Motivation to teach, Physical education and sport teaching students, Career stress.*

Citation : Türkmen, İ., & Bilgin, Ü. (2023). The Relationship Between Teaching Motivation and Career Stress of Physical Education and Sport Teaching Students. *International Journal of Physical Education Sport and Technologies*, 4(2), 13-23.

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETME MOTİVASYONU VE KARİYER STRESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Özet: Bu araştırmanın temel amacı, öğrenimini beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde devam ettiren öğrencilerin öğretim motivasyonu ile kariyer stresi arasındaki ilişkiyi belirlemek ve bu ilişkiyi demografik değişkenlere göre incelemektir. Çalışmanın evrenini 2022-2023 akademik yılında Hitit Üniversitesi'nde Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenimine devam etmekte olan Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü öğrencileri oluşturmuştur. Örneklemi, 154 öğrenci oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra veri toplama aracı olarak "Öğretme Motivasyonu Ölçeği (ÖMÖ)", "Kariyer Stresi Ölçeği (KSÖ)" ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Analizlerde ise normal dağılım göstermemesi sebebiyle Kruskal-Wallis Testi, Spearman Korelasyon Analizi ve Mann-Whitney U Testinden faydalanılmıştır. Cinsiyet değişkenine göre her iki ölçekte anlamlı fark tespit edilmemiştir. Ancak, sınıf düzeyleri ile Kariyer Stresi Ölçeği'nden alınan toplam puan ve ölçek alt boyutları arasında yapılan Kruskal-Wallis testi doğrultusunda, dışsal çatışma alt boyutunda anlamlı bir fark belirlenmiştir. Bu fark, 2. ve 3. sınıflar arasındaki karşılaştırmada 2. sınıf lehine, 3. ve 4. sınıflar arasındaki karşılaştırmada ise 4. sınıf lehine olmuştur. Ayrıca, Öğretme Motivasyonu Ölçeği toplam puanı ile yaş değişkeni arasında içsel motivasyon alt boyutunda düşük düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Öğretme Motivasyonu Ölçeği toplam puanı ile Kariyer Stresi Ölçeği toplam puanı arasındaki korelasyon analizi sonucunda negatif yönde ve düşük düzeye sahip anlamlı bir ilişki saptanmış, aynı zamanda ölçeklerin alt boyutları arasındaki ilişki de incelendiğinde anlamlı olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenimlerine devam eden öğrencilerin kariyer stresleri arttıkça, öğretim motivasyonlarının düşeceği sonucuna varılabilir.

Anahtar kelimeler: Öğretme motivasyonu, Beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğrencileri, Kariyer stresi.

Motivasyon, insanları doğası gereği bir seçim yapmaya ya da tercihte bulunmaya iten bir dürtü şeklinde tanımlanmaktadır. Bireylerin doğasını oluşturan bu dürtüler, mesleki hayatlarında da ortaya çıkmaktadır; dolayısıyla her meslek alanında olduğu gibi öğretmenlikte de motivasyon oldukça önemlidir. Çünkü öğretmenin motivasyonu, etkili öğretimin gerçekleştirilmesini ve eğitim sürecindeki kazanımların artırılmasını sağlayan bir unsurdur.

Öğretmenlik motivasyonu, Sinclair (2008) tarafından akılda tutma ve konsantrasyon açısından, bireyleri

öğretmenliğe çeken şeyin ne olduğunu, ilk öğretmenlik eğitimi derslerine ne kadar katılacaklarını ve daha sonra öğretmenlik mesleğinde ne kadar kalacaklarını ya da ne ölçüde devam edeceklerini belirleyen bir güdü olarak tanımlanmıştır. Öğretmen motivasyonunun teorik modelleri, öğretmenlerin beklentilerine ve değer inançlarına odaklanmaktadır (Lazarides ve Schiefele, 2021).

Öğretmenlerin iş hayatındaki motivasyonları oldukça önem taşısa da, ilk meslek seçimlerindeki ve eğitim sürecindeki motivasyonları da göz önünde bulundurulmalıdır. Öğretmen adaylarının motivasyonu ve öğretim motivasyonu konusunda

birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalar sonucunda öğretim motivasyonu kavramı çeşitli sınıflandırmalara tabi tutulmuştur. Öğretim motivasyonu kavramı içsel ve dışsal motivasyon şeklinde sınıflandırılmıştır.

Kyriacou ve Coulthard'ın (2000) açıklamasına göre (akt. Shak, 2022), içsel motivasyon, öğretim faaliyeti ve konu alanındaki bilgi ve uzmanlıkları kullanma konusundaki ilgi gibi işle ilgili içsel yönleri içerirken, dışsal motivasyon ise işin doğasında olmayan faktörleri, örneğin uzun tatiller ve maaş gibi yönleri kapsar. Bir başka çalışmada ise dışsal motivasyonlar, uzun tatiller, alınan ücretin düzeyi ve kariyer statüsü gibi işin kendisinde olmayan yönlerini kapsarken; içsel motivasyonların, çocuklara öğretim faaliyeti ve alan bilgisini kullanmaya ilgi duyma gibi iş faaliyetinin kendi yönlerini kapsamaktadır (Goller vd., 2019).

Öğretmen adaylarında içsel ve dışsal motivasyon unsurları olduğu gibi, motivasyonlarını düşüren pek çok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerden bir tanesi de stres durumudur. Stres, "stresörlere karşı bilinçsiz tepki ve/veya bilinçli kontrolün birleşiminden dolayı belirli konuşma özelliklerinde gözlenebilir değişkenliktir" şeklinde tanımlanmaktadır (Murray vd., 1996). Stres, fizyolojik ve psikolojik yönden hayatın pek çok alanını etkilediği gibi kariyer konusu üzerinde de ciddi bir etki göstermektedir.

Kariyer stresi ise bireyin kendi kariyer yolunu ilerletme ve belirleme aşamasından dolayı ortaya çıkmış olan stres türü olarak ifade edilmektedir (Park ve Han, 2017, akt. Jung, 2020). Kişilerin kariyer ile ilgili streslerini etkileyen stresörler aile, toplum ve medya gibi dışa bağlı stres faktörleri olabilirken; iş bulma konusundaki baskı, planladıkları kariyere ilişkin bilgi eksiklikleri ve alanlarındaki iş bulabilme imkanları gibi faktörler şeklinde de ortaya çıkmaktadır (Günay ve Çelik, 2019). Özden ve Sertel Berk (2017) ise kariyer stresi üzerine yaptıkları sınıflandırmayı üçe ayırarak iş bulma baskısı, kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği ve dışsal çatışma şeklinde tespit etmişlerdir.

Motivasyon ve stres kavramları birbiriyle oldukça ilişkili kavramlardır ve birbirlerini etkiledikleri düşünülmektedir. Dolayısıyla, öğretmen adaylarının

da öğretmeye yönelik motivasyonu sağlayabilmeleri için öncelikle kariyer stresi faktörlerini aşmaları gerekmektedir. Bu araştırmanın temel amacı, öğrenimini beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde devam ettiren öğrencilerin öğretim motivasyonu ile kariyer stresi arasındaki ilişkiyi belirlemek ve bu ilişkiyi demografik değişkenlere göre incelemektir.

Yöntem

Araştırma Modeli:

Bu çalışma, bir araştırma tarama modeli olarak tasarlanmıştır ve bu bağlamda ilişkisel tarama modeli benimsenmiştir. Araştırmanın temel türü ise nicel araştırmadır.

Evren-Örneklem (Araştırma Grubu):

Bu araştırmanın evreni ise, 2022-2023 akademik yılında Hitit Üniversitesi'nde Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenimine devam etmekte olan Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırma için belirlenen örneklem büyüklüğü, %95 güven aralığında ve %5 hata payıyla 143 öğrenci olarak tespit edilmiştir. Örneklem 154 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem, basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilmiştir.

Verilerin Toplanması:

Araştırma için öncelikle Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 04.11.2022 tarihi 2022-23 karar sayısı ile etik kurul izni alınmıştır. Veriler, yüz yüze ölçeklerin ve kişisel bilgi formunun uygulanması ile gönüllülük esasına dayalı şekilde toplanmıştır. Araştırmada katılımcılar için oluşturulmuş kişisel bilgi formu anketi bulunmaktadır. Kişisel bilgi formunda "aylık gelir düzeyi, aylık aile gelir düzeyi, yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi" değişkenleri bulunmaktadır. Aynı zamanda araştırmada 2 ayrı ölçek kullanılmıştır.

Araştırmada Candan ve Gencel (2015) tarafından geliştirilen Öğretim Motivasyonu Ölçeğinden (ÖMÖ) faydalanılmıştır. Ölçek, 6'lı Likert tipinde düzenlenmiş olup toplamda 12 maddenin yer aldığı bir ölçme

aracıdır. Katılımcılar, her madde için "kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, biraz katılmıyorum, biraz katılıyorum, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum" şeklinde 6 seviyeli bir derecelendirme kullanmaktadır. Ölçeğin alt boyutları, içsel motivasyon ve dışsal motivasyon olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ölçeğin toplamından alınabilecek en düşük puan 12'dir, alınabilecek en yüksek puan ise 72'dir.

Araştırmada kullanılan diğer ölçek, Özden ve Sertel Berk'in (2017) geliştirdiği Kariyer Stresi Ölçeğidir (KSÖ). Bu ölçek, toplamda 20 maddenin yer aldığı ve 5'li ikert tipinde düzenlenmiş bir ölçüm aracıdır. Katılımcılar, her madde için "hiç katılmıyorum, çok az katılıyorum, biraz katılıyorum, epey katılıyorum, tamamen katılıyorum" şeklinde 5 seviyeli bir derecelendirme kullanmaktadır. Ölçeğin, Kariyer Belirsizliği ve Bilgi Eksikliği, İş Bulma Baskısı ve Dışsal Çatışma olarak adlandırılan üç ayrı alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin toplamından alınabilecek en düşük puan 20'dir, en yüksek puan ise 100'dür.

Verilerin Analizi

Veriler analiz edilirken SPSS 22.0 paket programı kullanılmıştır.

Tablo 1: Veri setlerinin Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk test sonuçları

	Kolmogorov Smirnov ^a			Shapiro Wilk		
	İstatistik	df	p	İstatistik	df	p
Cinsiyet	0,447	154	0,000	0,570	154	0,000
Sınıf düzeyi	0,256	154	0,000	0,815	154	0,000
Aylık gelir	0,319	154	0,000	0,703	154	0,000
Aylık aile gelir	0,357	154	0,000	0,736	154	0,000
İçsel motivasyon	0,075	154	0,035	0,963	154	0,000
Dışsal motivasyon	0,073	154	0,045	0,980	154	0,022
ÖMÖ toplam puan	0,066	154	0,097	0,971	154	0,002
Kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği	0,081	154	0,014	0,965	154	0,001
Dışsal çatışma	0,085	154	0,008	0,960	154	0,000
İş bulma baskısı	0,112	154	0,000	0,953	154	0,000
KSÖ toplam puan	0,058	154	0,200*	0,982	154	0,046

* $p > 0,05$

Normal dağılım istatistiğine bakıldığında, verilerin ($p < 0,05$) normal dağılım göstermediği görülmektedir (Tablo 1). Verilerin çarpıklık ve basıklık katsayılarının da (-1,+1) normal dağılım göstermediği tespit

edilmiştir (Hair vd., 2010). Bu nedenle, non-parametrik testler olan Kruskal-Wallis Testi, Spearman Korelasyon Analizi ve Mann-Whitney U Testi kullanılarak analizler gerçekleştirilmiştir. Analizlerde frekans, yüzde dağılımı ve ortalama değerleri de değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmanın anlamlılık düzeyi ise $p < 0,05$ olarak alınmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bulgular bölümünde istatistiksel analizlere bağlı olarak elde edilen verilerin sonuç ve yorumlamaları ifade edilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların Sahip Olduğu Demografik Değişkenlerin Frekans ve Yüzde Dağılımları ile Yaşlarının ve Ölçeklerden Aldıkları Toplam Puanların Ortalamaları

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Erkek	45	29,2
	Kadın	109	70,8
	1	28	18,2
Sınıf düzeyi	2	40	26
	3	24	15,6
	4	62	40,3
Aylık gelir düzeyi	Düşük	73	47,4
	Orta	77	50
	Yüksek	4	2,6
Aylık aile gelir düzeyi	Düşük	44	28,6
	Orta	98	63,6
	Yüksek	12	7,8
	N	$\bar{X}$	SS
Yaş	154	21,99	2,449
ÖMÖ toplam puan	154	52,48	10,448
KSÖ toplam puan	154	54,58	18,580

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların %29,2 oranında kadın, %70,8 oranında erkek olduğu, sınıf düzeylerinde %18,2 oranında 1. sınıf, %26 oranında 2. sınıf, %15,6 oranında 3. sınıf, %40,3 oranında 4. sınıf olduğu, aylık gelir düzeylerinde %47,4'nün düşük, %50'sinin orta, %2,6'sının yüksek olduğu, aylık aile gelir düzeylerinde %28,6'sının düşük, %63,6'sının orta, %7,8'nin yüksek olduğu, yaş ortalamalarının 21,99 olduğu görülmektedir. Ölçeklerden aldıkları toplam puan ortalamalarına göre; ÖMÖ'den 52,48, KSÖ'den 54,58 puan aldıkları gözlemlenmiştir.

Tablo 3: Katılımcıların Cinsiyete Göre ÖMÖ Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	U	Z	p
İçsel motivasyon	Erkek	45	80,11	3605	2335,0	-0,468	0,640
	Kadın	109	76,42	8330			
Dışsal motivasyon	Erkek	45	69,37	3121,50	2086,50	-1,458	0,145
	Kadın	109	80,86	8813,50			
ÖMÖ toplam puan	Erkek	45	75,50	3397,50	2362,50	-0,358	0,720
	Kadın	109	78,33	8537,50			

ÖMÖ toplam puanı ve alt boyutları ile katılımcıların cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 4: Katılımcıların Cinsiyete Göre KSÖ Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	U	Z	p
Kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği	Erkek	45	86,24	3881	2059,0	-1,565	0,118
	Kadın	109	73,89	8054			
Dışsal çatışma	Erkek	45	77,59	3491,50	2448,50	-0,016	0,987
	Kadın	109	77,46	8443,50			
İş bulma baskısı	Erkek	45	75,41	3393,50	2358,50	-0,374	0,708
	Kadın	109	78,36	8541,50			
KSÖ toplam puan	Erkek	45	84,41	3798,50	2141,50	-1,236	0,217
	Kadın	109	74,65	8136,50			

Tablo 4'ün gözden geçirilmesi sonucunda, katılımcıların cinsiyet değişkeni ile KSÖ toplam puanı ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

Tablo 5: Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre ÖMÖ Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Sınıf düzeyi	n	$\bar{X}$	X^2	sd	p
İçsel motivasyon	1	28	68,98	2,097	3	0,552
	2	40	77,05			
	3	24	74,10			
	4	62	82,95			
Dışsal motivasyon	1	28	78,34	0,246	3	0,970
	2	40	79,06			
	3	24	79,42			
	4	62	75,37			
ÖMÖ toplam puan	1	28	72,61	0,587	3	0,899
	2	40	77,80			
	3	24	75,90			
	4	62	80,14			

Tablo 5'in analizine göre, katılımcıların sınıf düzeyleri ile ÖMÖ toplam puanı ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 6: Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre KSÖ Üzerine Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Sınıf düzeyi	n	$\bar{X}$	X^2	sd	p	Fark
Kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği	1	28	73,84	4,515	3	0,211	
	2	40	82,43				
	3	24	61,38				
	4	62	82,22				
Dışsal çatışma	1	28	72,63	12,130	3	0,007*	2>3
	2	40	84,96				
	3	24	50,63				
	4	62	85,29				
İş bulma baskısı	1	28	71,88	0,684	3	0,877	
	2	40	77,34				
	3	24	77,25				
	4	62	80,24				
KSÖ toplam puan	1	28	71,71	6,038	2	0,110	
	2	40	82,08				
	3	24	59,73				
	4	62	84,04				

* $p < 0,05$

Araştırma katılımcılarının sınıf düzeyleri ile KSÖ'den aldıkları toplam puan ve ölçeğin alt boyutları incelenmiştir. Yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda dışsal çatışma alt boyutunda anlamlı fark tespit edilmiştir ($X^2=12,130$; $sd=3$; $p<0,007$). Farklılığın nerden ortaya çıktığını belirlemek için Mann-Whitney U kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda 2. ve 3. sınıf arasındaki karşılaştırmada 2. sınıf lehine ($U=271,000$; $Z=-2,913$; $p<0,004$), 3. ve 4. sınıf arasındaki karşılaştırmada ise 4. sınıf lehine ($U=407,000$; $Z=-3,257$; $p<0,001$) anlamlı fark tespit edilmiştir (Tablo 6).

Tablo 7: Katılımcıların Aylık Gelir Düzeyine Göre ÖMÖ Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Aylık gelir düzeyi	n	$\bar{X}$	X^2	sd	p
İçsel motivasyon	Düşük	73	78,65	0,822	2	0,663
	Orta	77	75,50			
	Yüksek	4	95			
Dışsal motivasyon	Düşük	73	76,22	5,034	2	0,081
	Orta	77	76,16			
	Yüksek	4	126,75			
ÖMÖ toplam puan	Düşük	73	77,21	1,927	2	0,382
	Orta	77	76,19			
	Yüksek	4	107,88			

Aylık gelir düzeyleri ile ÖMÖ toplam puan ve ölçeğin alt boyutları arasındaki farkı değerlendirmek amacıyla

gerçekleştirilen Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre, anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir (Tablo 7).

Tablo 8: Katılımcıların Aylık Gelir Düzeyine Göre KSÖ Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Aylık gelir düzeyi	n	$\bar{X}$	X^2	sd	p	Fark
Kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği	Düşük	73	80,14	6,609	2	0,037*	Düşük>Yüksek Orta>Yüksek
	Orta	77	77,91				
	Yüksek	4	21,38				
Dışsal çatışma	Düşük	73	79,66	4,457	2	0,108	
	Orta	77	77,84				
	Yüksek	4	31,50				
İş bulma baskısı	Düşük	73	78,75	0,573	2	0,751	
	Orta	77	75,60				
	Yüksek	4	91,13				
KSÖ toplam puan	Düşük	73	78,72	7,540	2	0,023*	Düşük>Yüksek Orta>Yüksek
	Orta	77	79,48				
	Yüksek	4	17,13				

* $p < 0,05$

Kruskal-Wallis testine bakıldığında, KSÖ toplam puanı ile kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği alt boyutu arasında aylık gelir düzeyi açısından anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($X^2=6,609$; $sd=2$; $p < 0,037$, $X^2=7,540$; $sd=3$; $p < 0,023$). Mann-Whitney U testi sonuçları incelendiğinde, kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği alt boyutlarında düşük ve yüksek gelir düzeyleri arasındaki karşılaştırmada düşük gelir düzeyi lehine anlamlı farklar belirlenmiş olup ($U=34,500$; $Z=-2,561$; $p < 0,010$), aynı şekilde orta ve yüksek gelir düzeyleri arasındaki karşılaştırmada orta gelir düzeyi lehine anlamlı farklar tespit edilmiştir ($U=41,000$; $Z=-2,466$; $p < 0,014$). KSÖ toplam puanında ise düşük ve yüksek gelir düzeyi arasındaki karşılaştırmada düşük gelir düzeyi grubunda ($U=29,000$; $Z=-2,686$; $p < 0,007$), orta ve yüksek gelir düzeyi arasındaki karşılaştırmada orta gelir düzeyi grubunda ($U=29,500$; $Z=-2,715$; $p < 0,007$) anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir (Tablo 8).

Aylık aile gelir düzeyleri ile ÖMÖ toplam puan ve ölçeğin alt boyutları arasındaki farkı incelemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre, anlamlı bir fark belirlenmemiştir (Tablo 9).

Tablo 9: Katılımcıların Aylık Aile Gelir Düzeyine Göre ÖMÖ Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Aylık aile gelir düzeyi	n	$\bar{X}$	X^2	sd	p
İçsel motivasyon	Düşük	44	75,25	1,605	2	0,448
	Orta	98	76,61			
	Yüksek	12	93			
Dışsal motivasyon	Düşük	44	73,42	4,913	2	0,086
	Orta	98	76,02			
	Yüksek	12	104,54			
ÖMÖ toplam puan	Düşük	44	73,90	2,974	2	0,226
	Orta	98	76,56			
	Yüksek	12	98,42			

Tablo 10: Katılımcıların Aylık Aile Gelir Düzeyine Göre KSÖ Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Aylık aile gelir düzeyi	n	$\bar{X}$	X^2	sd	p	Fark
Kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği	Düşük	44	88,14	8,347	2	0,015*	Düşük>Yüksek Orta>Yüksek
	Orta	98	76,52				
	Yüksek	12	46,54				
Dışsal çatışma	Düşük	44	86,55	6,433	2	0,040*	Düşük>Yüksek Orta>Yüksek
	Orta	98	76,81				
	Yüksek	12	50,00				
İş bulma baskısı	Düşük	44	77,17	2,016	2	0,365	
	Orta	98	75,53				
	Yüksek	12	94,83				
KSÖ toplam puan	Düşük	44	86,44	8,594	2	0,014*	Düşük>Yüksek Orta>Yüksek
	Orta	98	77,60				
	Yüksek	12	43,88				

* $p < 0,05$

Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre (Tablo 10), aylık aile gelir düzeyi bakımından KSÖ toplam puanı ile kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar saptanmıştır ($X^2=6,609$; $sd=2$; $p < 0,037$, $X^2=7,540$; $sd=3$; $p < 0,023$). Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre, kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği alt boyutunda düşük ve yüksek gelir düzeyi arasındaki karşılaştırmada düşük gelir düzeyi grubunda ($U=125,500$; $Z=-2,768$; $p < 0,006$), orta ve yüksek gelir düzeyi arasındaki karşılaştırmada orta gelir düzeyi grubunda ($U=355,000$; $Z=-2,237$; $p < 0,025$) anlamlı farklar saptanmıştır. Dışsal çatışma alt boyutunda düşük ve yüksek gelir düzeyi arasındaki karşılaştırmada düşük gelir düzeyi grubunda ($U=143,000$; $Z=-2,426$; $p < 0,015$), orta ve yüksek gelir düzeyi arasındaki karşılaştırmada orta gelir düzeyi grubunda ($U=379,000$; $Z=-2,011$; $p < 0,044$) anlamlı

farklar gözlemlenmiştir. KSÖ toplam puanında ise düşük ve yüksek gelir düzeyi arasındaki karşılaştırmada düşük gelir düzeyi grubunda ($U=119,500$; $Z=-2,887$; $p<0,004$), orta ve yüksek gelir düzeyi arasındaki karşılaştırmada orta gelir düzeyi grubunda ($U=329,000$; $Z=-2,484$; $p<0,013$) anlamlı farklar gözlemlenmiştir (Tablo 10).

Tablo 11: Katılımcıların Yaşlarına Göre ÖMÖ Korelasyon Analizi Sonuçları

		İçsel motivasyon	Dışsal motivasyon	ÖMÖ toplam puan
Yaş	r	0,161*	0,075	0,129
	p	0,046	0,355	0,112

* $p<0,05$

Tablo 11'de, katılımcıların yaş değişkeni ile ÖMÖ toplam puanı ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için yapılan korelasyon analizinde elde edilen sonuçlara göre, içsel motivasyon alt boyutu ile yaş arasında düşük seviyede ve olumlu yönlü anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($r=0,161$, $p<0,046$).

Tablo 12: Katılımcıların Yaşlarına Göre KSÖ Üzerine Yapılan Korelasyon Analizi Sonuçları

		Kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği	Dışsal çatışma	İş bulma baskısı	KSÖ toplam puan
Yaş	r	-0,083	0,030	0,091	-0,026
	p	0,305	0,709	0,263	0,751

Tablo 12'de, katılımcıların yaş değişkeni ile KSÖ toplam puanı ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre, herhangi bir anlamlı ilişki belirlenmemiştir.

Tablo 13: ÖMÖ ve KSÖ Alt Boyutlarının Korelasyon Analizi Sonuçları

		Kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği	Dışsal çatışma	İş bulma baskısı
İçsel motivasyon	r	-0,172*	-0,185*	0,907**
	p	0,033	0,022	0,000
Dışsal motivasyon	r	-0,174*	-0,173*	0,797**
	p	0,030	0,032	0,000

** $p<0,01$, * $p<0,05$

ÖMÖ alt boyutları ile KSÖ alt boyutları arasındaki korelasyon analizi sonuçlarına göre, tüm alt boyutlarda anlamlı ilişkiler bulunmuştur. İçsel motivasyon alt boyutu ile kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği ile dışsal çatışma alt boyutları arasında düşük seviyede ve negatif yönde, iş bulma baskısı alt boyutu ile ise yüksek seviyede ve pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir ($r=-0,172$, $p<0,033$; $r=-0,185$, $p<0,022$; $r=0,907$, $p<0,000$). Dışsal motivasyon alt boyutu ile kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği ile dışsal çatışma alt boyutları arasında düşük seviyede ve negatif yönde, iş bulma baskısı alt boyutu ile ise yüksek seviyede ve pozitif yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır ($r=-0,174$, $p<0,030$; $r=-0,173$, $p<0,032$; $r=0,797$, $p<0,000$).

Tablo 14: ÖMÖ ve KSÖ Toplam Puan Ortalamalarının Korelasyon Analizi Sonuçları

		KSÖ toplam puan
ÖMÖ toplam puan	r	-0,208*
	p	0,009

* $p<0,05$

ÖMÖ toplam puanı ile KSÖ toplam puanı arasında gerçekleştirilen korelasyon analizi sonuçlarına göre, düşük düzeyde ve negatif yönde anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($r=-0,208$, $p<0,009$).

Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın tartışma ve sonuç bölümünde, beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğrencilerinin öğretim motivasyonları ile kariyer stresleri arasındaki analiz sonuçları, literatürde mevcut bilgilerle karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Öğretim Motivasyonu Ölçeğinden (ÖMÖ) elde edilen toplam puanın ortalaması 52,48, Kariyer Stresi Ölçeğinden (KSÖ) elde edilen toplam puanın ortalaması ise 54,58 olarak saptanmıştır. Öğretim Motivasyonu Ölçeği (ÖMÖ) için belirlenen en düşük puan 12, en yüksek puan ise 72 olarak belirlenmiştir (Candan ve Gencel, 2015). Ayrıca, Kariyer Stresi Ölçeği (KSÖ) toplam puanı için alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 100 olarak saptanmıştır (Özden ve Sertel Berk, 2017).

Öğretmen adaylarının öğretmeye yönelik motivasyonlarında cinsiyetlerinin herhangi bir farka sebep olmadığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde Dikmen ve Tuncer (2021) öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmada cinsiyete göre fark tespit etmemiştir. Dereli İman (2014), Demirkol (2019) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonlarda cinsiyete bağlı anlamlı farklar saptanmıştır ve farkın kadınlar lehine olduğu belirlenmiştir. Araştırmada cinsiyet ile alakalı olarak elde edilen bir diğer bulgu ise cinsiyete göre kariyer stresinin anlamlı bir fark göstermediğidir. Bozyiğit ve Gökbaraz (2020), spor bilimleri fakültesi öğrencilerinde kariyer stresini incelemiş ve cinsiyete göre herhangi bir fark tespit etmemişlerdir. Benzer şekilde Yılmaz (2019), öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada cinsiyete göre farka rastlamamıştır. Bu durumda öğretmenlik mesleğine yönelik duyulan motivasyonun ve mesleğe yönelik kariyer stresinin cinsiyet bakımından benzer sonuca ulaşması, mesleğin öğretmen adayları açısından her iki grup için de önemli olduğu şeklinde ifade edilebilir.

Öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri ile öğretme motivasyonları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Eymur ve Geban (2011) ise yaptıkları çalışmada sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık tespit etmişlerdir. Beden eğitimi öğretmenliği adayları ile yapılmış olan bu çalışmada, ortaya çıkan sonucun öğrencilerin sınıf düzeyleri ile yaşları arasında orantılı bir bağlantı olmamasından kaynaklanacağı düşünülmektedir.

Kariyer stresi bağlamında, sınıf düzeyi ile dışsal çatışma alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Anlamlı farklılık, 2. ve 3. sınıflar arasındaki karşılaştırmada 2. sınıf lehine, 3. ve 4. sınıflar arasındaki karşılaştırmada ise 4. sınıf lehine tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, Dereli İman (2014) tarafından yapılan bir çalışmanın bulgularını desteklemektedir; çünkü Dereli İman (2014) çalışmasında, öğrencilerin sınıf düzeyinin artmasıyla birlikte dışsal motivasyon ve içsel motivasyon puan ortalamalarının da arttığı tespit edilmiştir. Bozyiğit ve Gökbaraz (2020) kariyer stresi üzerine yaptıkları çalışmalarında 1. sınıf ile 4. sınıf arasındaki

karşılaştırmada 4. sınıf lehine anlamlı fark tespit etmişlerdir. Yılmaz (2019) kariyer belirsizliği boyutunda ve kariyer stresi ölçeği genelinde, 1. sınıftaki öğretmen adaylarının 4. sınıftaki öğretmen adaylarından daha yüksek strese sahip olduğunu tespit etmiştir. Kariyer stresi ile alakalı olan tüm çalışmalarda farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Farklı sonuçların çıkması, çalışmaların farklı gruplar ile gerçekleştirilmiş olmasına bağlanabilir.

Öğretmen adaylarının aylık gelir düzeyleri ve aylık aile gelir düzeyleri öğretme motivasyonlarını anlamlı düzeyde etkilememektedir. Acat ve Yenilmez (2004) aile gelir durumuna göre üniversite öğrencilerinin motivasyon kaynakları ve sorunlarının farklılaşmadığını belirlemişlerdir. Dikmen ve Tuncer'de (2021) öğretmen adaylarının sosyo-ekonomik durumu ile öğretme motivasyonları arasında fark tespit etmedikleri gibi öğretmenliğin gönüllülük ve sevgi esasına bağlı olarak tercih edildiğini vurgulamıştır. Dolayısıyla yapılan çalışmada bu sonucu destekler niteliktedir.

Beden eğitimi öğretmenliği adaylarının kariyer stresi toplam puanı ile kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği alt boyutu arasında aylık gelir düzeyine bağlı olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir. Yapılan analizlerin sonuçlarına göre, kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği alt boyutunda düşük gelir düzeyi ile yüksek gelir düzeyi arasında düşük gelir düzeyi avantajlıyken, orta ve yüksek gelir düzeyi arasında ise orta gelir düzeyi avantajlı olacak şekilde anlamlı farklar tespit edilmiştir. Kariyer stresi toplam puanında, düşük gelir düzeyi ile yüksek gelir düzeyi arasında düşük gelir düzeyi lehine anlamlı farklar gözlemlenirken, orta ve yüksek gelir düzeyi arasında ise orta gelir düzeyi lehine anlamlı farklar saptanmıştır.

Araştırma kapsamında, kariyer stresi toplam puanı ile kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği ile dışsal çatışma alt boyutları arasında aylık aile gelir düzeyi açısından anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği alt boyutunda, düşük gelir düzeyi ile yüksek gelir düzeyi arasında düşük gelir düzeyi avantajlıyken, orta ve yüksek gelir düzeyi arasında ise orta gelir düzeyi avantajlı olacak şekilde anlamlı

farklar tespit edilmiştir. Dışsal çatışma alt boyutunda düşük ve yüksek gelir düzeyi arasında düşük gelir düzeyi lehine, orta ve yüksek gelir düzeyi arasında ise orta gelir düzeyi lehine anlamlı farklar gözlemlenmiştir. Kariyer stresindeki dışsal çatışma alt boyutu aileden ve çevreden kaynaklanan stres biçimlerini ifade etmektedir, dolayısıyla aile geliri ile dışsal çatışma arasında ortaya çıkan fark beklendik bir sonuçtur. Kariyer stresi toplam puanında ise düşük ve yüksek gelir düzeyi arasında düşük gelir düzeyi lehine, orta ve yüksek gelir düzeyi arasında orta gelir düzeyi lehine anlamlı fark gözlemlenmiştir. Üzüm vd. (2018) üniversite öğrencilerinin kariyer stresinde, gelir durumu ile kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemişlerdir. Kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliğinin gelir arttıkça düştüğünü gözlemlemişlerdir. Esen (2019) öğrencilerin kariyer stresi ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmadığını tespit etmiştir. Araştırma sonucunda yüksek gelir düzeyine sahip katılımcıların orta ve düşük düzey gelire sahip öğrencilerden daha az kariyer stresi yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Gelir seviyesi insanların yaşam standartlarını etkileyen önemli bir unsurdur, dolayısıyla daha az gelire sahip kişinin kariyer alanında da daha yüksek seviyede stres yaşaması beklenen sonuçtur. Akpınar (2008) araştırmasında düşük gelir düzeyinin öğretmenlerin stresi üzerinde etkili olduğunu tespit etmiştir.

Yaş değişkeni ile katılımcıların ÖMÖ toplam puanı ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, içsel motivasyon alt boyutunda düşük seviyede ve olumlu yönlü anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Buna bağlı olarak, öğretmen adaylarının yaşları arttıkça içsel motivasyon düzeylerinin de artacağı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde İhtiyaroglu (2017) yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin ileri yaşlarda içsel motivasyonunun daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Kariyer stresi ile yaş değişkeni arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla yapılan analiz sonuçlarına göre, herhangi bir anlamlı ilişki belirlenmemiştir. Bozyiğit ve Gökbaraz (2020) yaptıkları çalışmada spor bilimleri fakültesi

öğrencilerinin yaşları ile kariyer stresleri arasında herhangi bir anlamlı ilişki tespit etmemişlerdir. Bu durumda tüm öğretmen adaylarının yaşlarına bakılmaksızın kariyer stresi yaşadığını söylemek mümkündür.

Öğretme Motivasyonu Ölçeği alt boyutları ile Kariyer Stresi Ölçeği alt boyutları arasındaki korelasyon analizi sonuçlarına göre, tüm alt boyutlarda anlamlı ilişkiler saptanmıştır. İçsel motivasyon alt boyutu ile kariyer belirsizliği, bilgi eksikliği ve dışsal çatışma alt boyutları arasında düşük düzeyde ve negatif yönlü bir ilişki, iş bulma baskısı alt boyutunda ise yüksek düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki belirlenmiştir. Bu durumda, öğretmen adaylarının içsel motivasyon seviyeleri arttıkça, kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği ve dışsal çatışma ile ilişkili kariyer stresleri azalmaktadır diyebiliriz. Fakat bunun aksine yine içsel motivasyonları yükseldikçe, iş bulma baskısı ile ilgili kariyer stresleri de yükselmektedir. Dışsal motivasyon alt boyutu ile kariyer belirsizliği, bilgi eksikliği ve dışsal çatışma alt boyutları arasında düşük düzeyde ve negatif yönlü bir ilişki, iş bulma baskısı alt boyutunda ise yüksek düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki gözlemlenmiştir. Öğretmen adaylarının dışsal motivasyonları içsel motivasyonlarına benzer bir şekilde arttıkça, kariyer belirsizliği ve bilgi eksikliği ve dışsal çatışma ile ilişkili kariyer stresleri azalmakta, ancak iş bulma baskısı ile ilgili kariyer stresleri artmaktadır.

Öğretme motivasyonu ile kariyer stresi arasında yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre, düşük düzeyde ve negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Çetinkaya (2019), beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, akademik motivasyon ile kariyer stresi arasında orta düzeyde negatif ve anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Bozkurt vd. (2020) üniversite öğrencileri ile olan çalışmalarında, kariyer stresi ile başarı odaklı motivasyon arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğunu belirlemişlerdir. Buna bağlı olarak, beden eğitimi ve spor öğretmenliği adaylarının kariyer streslerinin artması ile öğretme motivasyonlarının düşeceği; kariyer streslerinin

azalması ile öğretme motivasyonlarının yükseleceği söylenebilir.

Öneriler

Çalışma sonucu elde edilen veriler ışığında aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- Beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğrencilerine, fakültelerinde öğretim motivasyonu ve kariyer stresleriyle ilgili seçmeli derslerin sunulması; aynı zamanda çeşitli seminerler düzenlenmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Acat, M. B., & Yenilmez, K. (2004). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyleri. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 125-139.
- Akpınar, B. (2008). Eğitim sürecinde öğretmenlerde strese yol açan nedenlere yönelik öğretmen görüşleri. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(2), 359-366.
- Bozkurt, Ö., Yemencici, A. D., & Özkara, M. (2020). Genç nesilde başarı odaklı motivasyon ve öz saygının kariyer stresi ile ilişkisi. *Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi (IJTEBS)*, 4(1), 56-66.
- Bozyiğit, E., & Gökbaraz, N. (2020). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinde kariyer stresinin belirleyicileri. *Journal of Computer and Education Research*, 8(15), 181-200.
- Candan, D. G., & Gencel, İ. E. (2015). Öğretme motivasyonu ölçeği'ni Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(36), 72-89.
- Çetinkaya, T. (2019). The analysis of academic motivation and career stress relationships of the students in department of physical education and sport. *International Education Studies*, 12(4), 24-35.
- Demirkol, M. (2019). Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeyleri. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 37-54.
- Dereli İman, E. (2014). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk sevgisi ve öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyonlarının incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7(4), 482-504.
- Dikmen, M., & Tuncer, M. (2021). Öğretmen adaylarının depresyon düzeyleri, öğretme motivasyonları ve mesleğe karşı tutumlarının incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11(2), 401-410.
- Esen, D. (2019). Kariyer stresi ile öz yeterlilik inancı ilişkisinin demografik değişkenlerin farklılaştırıcı rolü bağlamında incelenmesi: İzmir Meslek Yüksekokulu İktisadi ve İdari Programlar örneği. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 217-232.

- Beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğrencilerinin psiko-sosyal durumlarına yönelik öğretim faaliyetleri çeşitlendirilerek, öğrencilerin başa çıkma stilleri geliştirilmelidir.
  - Gelecekte gerçekleştirilecek benzer çalışmalarda, annelerin ve babaların çalışıyor oluşu, yaşadıkları çevre, okul başarısı gibi farklı değişkenlerin kullanılması veya farklı eğitim fakültelerinde benzer araştırmaların yapılması konusunda, konunun daha derinlemesine incelenmesi için uygun bir yaklaşım olabilir.
- Eymur, G., & Geban, Ö. (2011). Kimya öğretmeni adaylarının motivasyon ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(161).
- Goller, M., Ursin, J., Vähäsantanen, K., Festner, D., & Harteis, C. (2019). Finnish and German student teachers' motivations for choosing teaching as a career. The first application of the FIT-Choice scale in Finland. *Teaching and Teacher Education*, 85, 235-248.
- Günay, A., & Çelik, R. (2019). Kariyer stresinin psikolojik iyi oluş ve iyimserlik değişkenleriyle yordanması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(33), 205-218.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. (2010). *Multivariate Data Analysis: Pearson Education*. Upper Saddle River, New Jersey.
- İhtiyaroğlu, N. (2017). Yapısal ve psikolojik güçlendirmenin öğretmen motivasyonu üzerindeki etkisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 361-378.
- Jung, Y. M. (2020). Nursing students' career identity, satisfaction with major, and career stress by career decision type. *Japan Journal of Nursing Science*, 17(1), e12281.
- Kyriacou, C., & Coulthard, M. (2000). Undergraduates' views of teaching as a career choice. *Journal of education for Teaching*, 26(2), 117.
- Lazarides, R., & Schiefele, U. (2021). The relative strength of relations between different facets of teacher motivation and core dimensions of teaching quality in mathematics-A multilevel analysis. *Learning and Instruction*, 76, 101489.
- Murray, I. R., Baber, C., & South, A. (1996). Towards a definition and working model of stress and its effects on speech. *Speech Communication*, 20(1-2), 3-12.
- Özden, K., & Sertel Berk, Ö. (2017). Kariyer Stresi Ölçeği'nin (KSÖ) Türkçe'ye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin sınanması. *Psikoloji Çalışmaları*, 37(1), 35-51.

- Park, I. S. & Han, Y. J. (2017). A study on the difference in career attitude maturity, career identity, stress management, and satisfaction for major classes of nursing students according to demographic characteristics. *The Journal of Employment and Career*, 7(1), 145-167.
- Shak, J. (2022). Motivations for entering into a teaching career in Brunei Darussalam: An update. *Teaching and Teacher Education*, 117, 103799.
- Sinclair, C. (2008). Initial and changing student teacher motivation and commitment to teaching. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 36(2), 79-104.
- Üzüm, B., Uçkun, S., & Uçkun, G. (2018). Üniversite öğrencilerinin yaşadığı bir fenomen: Kariyer stresi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(24), 1641-1651.
- Yılmaz, A. (2019). Öğretmen adaylarının kariyer streslerinin karma araştırma yaklaşımı ile incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 93-105.